

**CUMHURİYET DÖNEMİ SONRASI TÜRK
RESMİNDE ANADOLU KADIN TASVİRİ**

Volkan ORAKCIOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Resim Anasanat Dalı

Doç. Ayça ALPER AKÇAY

2018

Her Hakkı Saklıdır

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
RESİM ANASANAT DALI
RESİM SANAT DALI**

Volkan ORAKÇIOĞLU

**CUMHURİYET DÖNEMİ SONRASI TÜRK RESMİNDE
ANADOLU KADIN TASVİRİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Ayça ALPER AKÇAY**

ERZURUM - 2018

TEZ BEYAN FORMU
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum "Cumhuriyet Dönemi Sonrası Türk Resminde Anadolu Kadın Tasviri" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.*

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

[21.09.2018]

[Volkan ORAKCIOĞLU]

* LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE

.....
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi MADDE 6– (1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

Atatürk Üniversitesi
Güzel Sanatlar Enstitüsü

TEZ KABUL TUTANAĞI

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Ayça AYDIN AKIY danışmanlığında, Volkan ÖZAKIY tarafından hazırlanan bu çalışma 21./09/2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. Rasim Anabilim / Anasanat Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Evren KAVUKLU imza :
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ayça AYDIN AKIY imza :
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Rasim NAZIROV imza :

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. / / 20....

Doç. Dr. Ahmet Selim Doğan
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET	III
ABSTRACT	IV
RESİMLER DİZİNİ	V
ÖNSÖZ	IX
GİRİŞ	1
OSMANLI RESİM SANATININ SON DÖNEMİ	1
ASKERİ RESSAMLAR	2

BİRİNCİ BÖLÜM

SANAYİ-İ NEFİSE MEKTEBİ

1.1. OSMAN HAMDİ BEY	5
1.2. OSMANLI RESSAMLAR CEMİYETİ	7
İKİNCİ BÖLÜM	9

1914 KUŞAĞI

2.1. ÇALLI KUŞAĞI	9
2.2. İNAS SANAYİ NEFİSE MEKTEBİ	10
2.2.1. Nazlı Ecevit(1900-1985).....	10
2.3. YENİ RESİM CEMİYETİ	12
2.3.1. Elif Naci (1898-1987).....	13
2.3.2. Şeref Akdik (1899-1972).....	14
2.3.3. Ali Avni Celebi (1904-1993).....	16
2.4. D GURUBU	16
2.4.1. Eşref Üren (1897-1984).....	17
2.4.2. Cemal Tollu(1899-1968)	19
2.4.3. Nurullah Berk (1906-1982)	20
2.4.4. Turgut Zaim (1906-1974).....	22
2.4.5. Eren Eyüboğlu (1912-1988)	25
2.5. YENİLER GURUBU	27
2.5.1.Nuri İyem (1915-2005).....	28
2.5.2.Turgut Atalay (1918-2004).....	32
2.6. ONLAR GURUBU	34

II

2.6.1. Bedri Rahmi Eyüpoğlu (1911-1975)	34
2.6.2. Neşet Günal(1923-2002).....	35
2.6.3. Nedim Günsur (1924-1994).....	37
2.6.4. Orhan Peker (1927-1978)	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

II. DÜNYA SAVAŞI SONRASI TÜRK RESMİ (CUMHURİYET DÖNEMİ SONRASI)

3.1.SEYFİ TORAY (1900-1975)	41
3.2. HALİL DİKMEN (1906-1964).....	43
3.3. İBRAHİM BALABAN (1921)	47
3.4. MALİK AKSEL (1901-1987)	43
3.5. SAİP TUNA (1904-1974)	45
3.6. SELİM TURAN (1915-1994).....	47
3.7. ŞEREF BİGALİ (1925-2005)	50
3.8. FİKRET OTYAM (1926-2015)	52
3.9. ALİ DEMİR (1931-2015).....	54
3.10. NEŞE ERDOK (1940).....	57
3.11. AYŞE ÖZEL(1953)	58

SONUÇ

20. YÜZYILDAN SONRA RESİM SANATINDA KADIN KONUSUNUN ELE ALINMASI	60
KAYNAKÇA	62
ÖZGEÇMİŞ.....	65

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**CUMHURİYET DÖNEMİ SONRASI TÜRK RESMİNDE ANADOLU
KADIN TASVİRİ**

Volkan ORAKÇIOĞLU

Tez Danışmanı: Doç. Ayça ALPER AKÇAY

2017, 66 Sayfa

Jüri: Doç. Evren KAVUKÇU

Doç. Ayça ALPER AKÇAY

Doç. Dr. Rasim NAZIROV

Sanat insan bedeninde olumlu duyguları besleyen güzelliği, iyiliği anlatan ruhu besleyen bir araç olmasına karşı toplumda bir sözcülük görevi de üstlenmektedir. Sanatçı yapmış olduğu eserlerinde bazen toplumsal bir haykırış bazende bir isyanı dile getirebilir. Resim sanatının en etkili iletişim araçlarından biri olduğunu düşündüğümüzde sanatçı toplumda yanlış giden bazı noktaları vurgulayarak, işaret ederek duyarlılığını ortaya koyar. Bu bakımdan ele aldığımızda kadın konusu geçmişten günümüze resim sanatında ele alınan en önemli konulardan biri olmuştur.

Günümüz sanatında popüler konular arasında kadın ve kadın hakları işlenmektedir. Günümüzde toplumun birçok kesiminde kadınlar meta olarak görülmeye devam etmektedir. Şiddet gören, ezilen, istismara uğrayan kadınlar da çağdaş sanatın konuları arasında yer almaktadır. Hazırlanmış olan bu çalışmada Türk resim sanatında 1914 Çallı kuşağı dönemi kadın konulu çalışmaları incelenerek analizleri yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Ressamlar Cemiyeti, Çallı Kuşağı, Yeni Resim Cemiyeti, D Grubu, Yeniler Grubu, Onlar Grubu

ABSTRACT

MASTER THESIS

**THE PORTRAIT OF ANATOLIAN WOMEN IN TURKISH PAINTING
AFTER THE REPUBLIC PERIOD**

VOLKAN ORAKCIOĞLU

Advisor: Assoc. Prof. Ayça ALPER AKÇAY

2018, 66 Pages

Jury: Assoc. Prof. Evren KAVUKCU

Assoc. Prof. Ayça ALPER AKÇAY (Advisor)

Assoc. Prof. Dr. Rasim NAZIROV

Art that creates positive feeling in human body, is not only a tool which tell the goodness and nourish the soul but also functions as a voice in society. Artist sometimes reflects the cry of society, sometimes presents a revolt. When we think that painting is one of the most effective means of communication, the artist emphasizes his point by referring and emphasizing some points that go wrong in society. In this respect, the subject of women has been one of the most important subjects in the art of painting from past to present.

Women and women's rights are significant popular topics in contemporary art. Today, women continue to be seen as an object in many parts of society. Women who are subjected to violence, oppressed and abused are also among the subjects of contemporary art. In this study, women studies of 1914 Çağlı generation on Turkish painting were analyzed.

Keywords: Society of ottoman painter, Çağlı period, New art society, Group D, Group of the ones being new, group of them.

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1.1. Osman Hamdi Bey, ‘‘İstanbul Hanımefendisi’’ , Londra, Tuval üzerine yağlıboya, 185x109 cm.....	6
Resim 2.1. Nazlı Ecevit, ‘‘ Hamur Açan Kadınlar’’	12
Resim 2.2. Elif Naci, ‘‘Çarşamba’nın Çarşambası’’, 1940.....	13
Resim 2.3. Şeref Akdik, Millet Mektebi (Okuma Yazma Kursu), T.Ü.Y.B. 180 x 150 cm.....	14
Resim 2.4. Şeref Akdik, Çini Yapanlar, Duralit Ü.Y.B., 1956, 115 x 88,5 cm.....	15
Resim 2.5. Ali Avni Çelebi, ‘‘Anadolu’dan Görünüm’’	16
Resim 2.6. Eşref Üren, ‘‘Karadenizli Kadınlar’’, DÜYB, 124.100 cm.....	18
Resim 2.7. Eşref Üren, TÜYB.2.4.2.	19
Resim 2.8. Cemal Tollu.....	20
Resim 2.9. Nurullah Berk ‘‘Ütücü Kadın’’ TÜYB.....	21
Resim 2.10. Nurullah Berk, ‘‘gergef işleyen kadın’’, 1974, TÜYB, 70 x 69.5 cm.....	22
Resim 2.11. Turgut Zaim, ‘‘Beşik’’, 1965, TÜYB, 58 x 100 cm.....	23
Resim 2.12. Turgut Zaim, ‘‘Halı Dokuyanlar’’, TÜYB.....	24
Resim 2.13. Turgut Zaim, ‘‘Yörükler Köyü’’, TÜYB.....	24
Resim2.14. Eren Eyüpoğlu, TÜYB, 1950.....	25
Resim 2.15. Eren Eyüboğlu, ‘‘Bursalı Gelin’’, TÜYB.....	26
Resim 2.16. Eren Eyüboğlu,‘‘Ana’’, TÜYB, 68x98 cm.....	27

Resim 2.17. Nuri İyem, ‘Portre’, TÜYB, 1984-70 x 90 cm.....	29
Resim2.18. Nuri İyem, ‘Köylü kadınlar’,TÜYB, 1984, 110 x 80 cm.....	30
Resim 2.19. Nuri İyem, ‘Mardin’, Duralit Üzerine Yağlı Boya.....	31
Resim 2.20. Nuri İyem, ‘Üçlü Kadın Portresi’, 100x200 Tuval Üzeri Yağlı Boya.....	32
Resim 2.21. Turgut Atalay ‘ Kadınlar’ 1995, TÜYB, 114 x 146 cm.....	33
Resim 2.22. Turgut Atalay ‘ Tarlada Kadınlar’ 2003, TÜYB, 115 x 150 cm.....	34
Resim 2.23. Bedri Rahmi Eyüboğlu.....	35
Resim 2.24. Neşet Günal ‘Başakçılar’, 1984, TÜYB, 120 x 172 cm.....	36
Resim 2.25. Neşet Günal, ‘Başakçı Kadın III ’ TÜYB, 97 x 165 cm.....	37
Resim 2.26. Neşet Günal, ‘Kapı Önü IV’, 1977 TÜYB, 150 x 170 cm.....	37
Resim 2.27. Nedim Günsür, ‘Pamuk Toplayanlar’, 1981, TÜYB, 34,5 x 50cm.....	39
Resim 2.28. Nedim Günsür, Pamuk Toplayanlar, YB(kontra plak) 17 x 23 cm.....	39
Resim 2.29. Orhan Peker, ‘Portre’ 1975, T.Ü.Y.B., 128 x 137 cm.....	40
Resim 3.1. Seyfi Toray, portre,1939.....	41
Resim 3.2. Seyfi Toray, ‘Diyarbakırlı Kız’, 1939, TÜYB, 54 x 65cm.....	42
Resim 3.3. Seyfi Toray, ‘Diyarbakır’da Sabah’, TÜYB, 88 x 46.5 cm.....	42

Resim 3.4. Malik Aksel ‘‘Halı dokuyanlar’’(1936) TÜYB. 95 x 86 cm.....	44
Resim 3.5. Malik Aksel, ‘‘Kız çocuğu’’, 70 x 50 cm.....	45
Resim 3.6. Saip Tuna, Yörük Güzeli, 70 x 60 cm.....	46
Resim 3.7. Halil Dikmen, ‘‘Yörükler’’, 92 x 73 cm.....	47
Resim 3.8. Selim Turan, ‘‘Sarı kız Efsanesi’’, Ahşap üzeri yağlıboya, 36 x 27,5cm.....	48
Resim 3.9. İbrahim balaban ‘‘Bereket Ana’’ (1990) TÜYB, 50 x 70 cm.....	49
Resim 3.10. İbrahim Balaban, ‘‘Bereket Ana’’, TÜYB, 2015.....	50
Resim 3.11. Şeref Bigalı, ‘‘Çeşme Başında Kadınlar’’, TÜYB, 65 x 54 cm.....	51
Resim 3.12. Şeref Bigalı, ‘‘Hamur Açanlar’’, TÜYB, 73 x 50 cm.....	52
Resim 3.13. Fikret Otyam, TÜYB.....	53
Resim 3.14. Fikret Otyam ‘‘Üç Köylü Kadın’’, Kâğıt Üzeri Pastel Boya, 47 x 68 cm.....	54
Resim 3.15. Fikret Otyam ‘‘ Tarlada Kadınlar’’ Kâğıt Üzeri Pastel Boya, 47 x 68 cm.....	54
Resim 3.16. Ali Demir, ‘‘İsimsiz’’, TÜYB, 30 x 30 cm.....	55
Resim 3.17. Ali Demir, ‘‘İsimsiz’’, TÜYB, 30.70 cm.....	56
Resim 3.18. Ali Demir, ‘‘İsimsiz’’ TÜYB, 50 x 30 cm.....	56

- Resim 3.19.** Neşe Erdok, “Saç tuvaleti”, tuval
üzerine yağlı boya, 147x112 cm, 1994.....57
- Resim 3.20.** Ayşe Özel, ” Çiçekçi”, 1990, TÜYB59

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Türk resim sanatının gelişim evreleri ele alınarak Anadolu kadın tasvirleri üzerine yapılan çalışmalar incelenmiştir. Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde Türk resim sanatının doğuşu ele alınmıştır. İkinci bölümde 1914 Çallı kuşağı sanatçıları ve yapıtları analiz edilmiş Üçüncü bölümde ise II.Dünya savaşı sonrası Türk resminde kadın konusu çalışılmıştır. Bu çalışmada Türk resminin gelişim evreleri ele alınmış ve Türk resminde kadın tasvirleri hakkında bilgiler sunulmuştur.

Erzurum Atatürk üniversitesi güzel sanatlar fakültesinde görev yapmakta olan Sayın Doç. Ayça ALPER'e, yakın arkadaşım, Mesut DEMİR'e Okumakta olduğum fakülteme ve desteğini üzerimden eksiltmeyen aileme teşekkür ederim.

Erzurum-2018**Volkan ORAKÇIOĞLU**

GİRİŞ

OSMANLI RESİM SANATININ SON DÖNEMİ

Türk Sanatında çağdaşlaşma sürecini kesin bir tarihle belirtemeyiz. Ancak; Batıdaki modellere uygun modern bir eğitim kurumu olan Mühendishane-i Berr-i Hümayun 'un kuruluşu bu sürecin başlangıcını tarihlemeye bir kolaylık olarak görülebilir ve bu Osmanlı resim sanatının son dönemine tekabül eder.

Mühendishane-i Berri-i Hümayun topçu ve subay yetiştirmek için açılan bir okuldur. Osmanlı devletinin yağmış olduğu savaşlarda, orduların bozgununa uğradıktan sonra bu durum daha yenilikçi bir orduya sahip olma eğilimi doğurdu. 1728 de sultan III. Ahmet daha modern bilgilerle ordu eğitimi vermeye başladı. Daha sonra sultan I.Mahmut 1734 yılında mühendis mektebini açtı. I.Abdülhamit döneminde Mühendishane-i Berri-i Hümayun ve Mühendishane-i Bahri-i Hümayun diye ikiye ayrıldı. Mühendishane-i Bahri-i Hümayun askeri mühendis ve subay yetiştirmeye devam etti. Yüksek mühendis mektebi adı altında açılan Mühendishane-i Berri-i Hümayun, daha sonradan İstanbul teknik üniversitesinin ilk tomurcuklanmasına etken olmuştur. Mühendishane-i Berri-i Hümayun, öncelikli olarak mühendislik-mimarlık gibialanlarda batının tekniğini ve teknoloji eğitiminden faydalanmak için açılmış olmasına rağmen 18. ve 19. Yüzyıllarda bu okulda sanat alanında çalışmalara başlandığı görülmüştür. Bir süre sonra bu okulda topçuluk, mühendislik ve ressamlık bölümü dersleri verilmiştir.

“III. Selim'in hükümranlık yıllarında açılan Mühendishane-i Berri-i Hümayun 'da ve II. Mahmut döneminde kurulan Mekteb-i Harbiye' de resim derslerinin müfredat programına alınması bu yeniliklerin başında yer almaktadır. Mühendishane-i Berri-i Hümayun 'da; San'at-ı Mimariye, Resm-i Mimariye, San'at-ı Ressam iye gibi derslerin yer alması ve ayrıca; Avrupa'da resim öğrenimi yapanların bu kurumlarda öğretmenlik yapması; Mekteb-i Harbiye'de, resim eğitimi veren sınıflarda modelden resim yapma derslerinin verilmesi, hem batılı tarzda sanat anlayışının gelişimi hem de sanat tarihi anlayışının oluşumu için önemli adımlardır.”(<https://circlelove.com/turk-resim-sanati-tarihi/>),

ASKERİ RESSAMLAR

“Darrüşşafakalılar betimlemesiyle beliren sanatçılar toplumun ortaya koyduğu üslup döneminden sonra Türk resmindeki bir başka önemli basamak veya dönem, yeni açılan askeri okullardan yetişen asker sanatçılardan meydana gelir. Mühendisane-i Bahri-i Hümayun Mühendishane-i Berri-i hümayunu takiben açılan harbiye ve bahriye de askeri öğrencilere teknik çizim ve haritacılık için gerekli görülen resim dersleri zorunlu ders olarak öğretim programına alınmıştır. Öğrenciler harita çiziminin yanı sıra taş baskı kazıma ve oyma gibi resmetme teknikleri üzerinde de çalıştırılmışlardır. Hatırlanacağı üzere askeri tıbbiye ve harbiyenin açılması ve daha sonra benzeri okullardaki eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için yurt dışına – İngiltere ve Fransa – öğrenciler gönderilmiştir” (Başkan, 2009, s.184).

İlk önemli temsilcileri Ferik İbrahim Paşa, ve Ferik Paşadır. Mühendishaneden mezun olan öğrenciler, Mühendis Topçu ve ressam adı altında sınıflandırılmışlardır. Ressamlar sınıfını kurmak için yurt dışından eğitimciler getirilmiş ve bu sınıflardan mezun olanları resim öğretmeni olarak atanmışlardır.

Bu okulda eğitim gören öğrenciler reformist düşünceyi kültür, sanat alanında temsil ediyorlardı. Aynı zamanda bu dönemdeki sanatçılar geleneksel Türk resmi, minyatür ile batı resmi arasındaki ilk gelişmeyi temsil ederler. Bu sanatçılar Hüsnü Yusuf, Eyüplü Cemal, Ferik İbrahim Paşa, Halil Paşa Mühendishane-i Berri-i Hümayundan, mezun olmuşlardır. Mektep-i Harbiye-i Şahane'den ise Osman Nuri Paşa, Mustafa Nuri Paşa, Ferik Tefik Paşa, Cihangirli Mustafa Ahmet Ziya Akbulut ve Hoca Ali Rıza mezun olmuşlardır. Yalnız bu askeri ressamlardan bir tek mektep-i tıbbiyeden Şeker Ahmet paşa mezun olmuştur.

Türk resminde Şeker Ahmet Paşa'nın da bulunduğu bu grup 19. yy ikinci yarısında önemli gelişmeler kat etti. Yurt dışına giden sanatçılar, bir önceki kuşaktan farklı olarak paletlerindeki renkleri zenginleştirmiş veteknik olarak kendilerini geliştirmişlerdir. Harbiye okulundan mezun olan sanatçılar bu yeniliği daha çabuk benimsemişlerdir.

Şeker Ahmet Paşa ile aynı eğitimi alan Süleyman Seyyid, Alexandre Cabane nin atölyesinde çalışmıştır. Dönemin sanatçılarından farklı olarak manzara ve natürmort yerine daha çok portre ve nü çalışmıştır. Buda demek oluyor ki, insan vücudunu ve çıplak anatomi çizimleri ilk olarak İbrahim Çallı'ya ait değildir. O dönemde çıplak

kadın resimleri ve portreleri pek hoş karşılanmadığından, Süleyman Seyyid yaptığı işleri gün yüzüne çıkarmamış ve hiç kimseye göstermemiştir.(Başkan, 2009:177-179)

19. yüzyılın ortalarında II. Abdulhamit döneminde 1878’de Adliye Nazırı Cevdet paşanın açtırmış olduğu hukuk mektebi sayesinde Anadolu’da birçok hukuk ve tıbbiye mekteplerinin açılmasına neden olmuştur. 1900 yıllarında açılan Dar’ül-Fünun-u Şahane açılmış ve açılmasından kısa bir süre sonra Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi açılmıştır.

Önceki dönemlerde sanat sarayda yaşayanlar tarafından ilgi görüyordu. Zamanla sanatçılar bu sanat anlayışını daha geniş kitlelere beğendirip ilgi çekmesi için çalışmışlar ve başarıya ulaşmışlardır. Sanatçıların daha geniş kitlelere ulaşması ise Sanayi-i Nefise Mektebinin kurulması konusunda büyük bir etken olmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

SANAYİ-İ NEFİSE MEKTEBİ

Sanayi-i Nefise Mektebi Batılı anlamdaki Türk resminin hazırlık aşaması olarak ele alabiliriz. Çağdaş Türk resminin ilk eğitim kurumu olarak var olması resim öğreticisi yetiştirmesi ve Türk (Doğu)-Batı dünyası arasındaki kopukluğu kaldırmak adına yüklenmiş olduğu misyon Türk sanatının çağdaşlaşması açısından önemi büyük olmuştur. 19. yüzyıl ortalarında II. Abdulhamit Döneminde siyasi olaylar nedeni ile yaşanan ekonomik sıkıntılar eğitim konusunda yapılan yenilikleri etkilememiştir. 1878'de Adliye Nazırı Cevdet paşanın önderliğinde Anadolu'da birçok hukuk ve tıbbiye mektepleri açılmıştır. 1846 yılında ilk olarak açılması planlanan fakat 1900 yıllarında öğrenci alan Dar'ül-Fünun-u Şahane üniversitesi Osmanlının ilk modern üniversitesi olarak eğitime başlamış ve yaklaşık 1882 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi Alisi yüksek okul olarak açılmıştır.

Plastik sanat eğitimi Genel anlamda ilk olarak Sanayi-i Nefise Mektebinde verilmiştir. 1873 yılında Şeker Ahmet paşanın sanat eğitiminde göstermiş olduğu eğilimler başarılı olmuştur. 1873 yılında İstanbul'da bir sergi açıp o dönem için sanat ve kültür dünyasında bir yol kat etmiştir. Daha önceleri sadece saraylarda belirli insan kitleleri resim ve sanat sergilerini ziyaret ederken Şeker Ahmet Paşa ile halkta sergi izleme imkanı bulmuştur. Şeker Ahmet Paşa bu ilgiyi göz önünde bulundurarak ikinci sergisini 1875 yılında açmıştır. İkinci sergisinde yerli ve yabancı sanatçılar, o dönemin soylu aileleri ve halk tarafından büyük ilgi görmüştür. Sanat alanında oluşan bu olumlu gelişmelerin kalıcı olarak devam etmesi gerektiğinden dolayı Şeker Ahmet Paşa sanatın okul anlayışına taşınması için çaba göstermiştir. 1860'larda Sanayi-i Nefise'nin kurulma hazırlıkları devam ederken Osmanlı-Rus savaşları nedeniyle 1883 yılına kadar okulun açılması uzamıştır. İlk olarak 1883 yılında açılan okul resim, heykel ve mimarlık dersleri vermeye başlayarak²³ öğrenciye sahip olmuştur. Sanayi-i Nefisenin ilk mezunları; Osman Asaf, Tekezade Mahmud, Mehmet Agah Özbek, Mehmet Muazzez dir(Başkan, 2009, s.183).

1.1. OSMAN HAMDİ BEY

1842 yılında dünyaya gelmiş olan Osman Hamdi, Türk müzeci, arkeolog ve ressamdır. İstanbul Arkeoloji müzelerinin ve aynı zamanda güzel sanatlar akademilerinin kurulmasında önemli rol oynadığı bilinen bir ressamdır. Osman Hamdi, Türk resim sanatında ilk figür denemelerini gerçekleştiren sanatçıdır. 1880 yılında yapmış olduğu “Rahle Önünde Kız” adlı eseri Türk resminde kadın figürünün kullanıldığı ilk atılımlardan biridir. O zamana kadar hiçbir Türk ressamı insan figürünü ve heleki kadın figürünü bu kadar açık seçik ve net bir şekilde tuvallerine işlememiştir. (Duben, 2007,s.117).

Osman Hamdi, sadrazam İbrahim Ethem Paşa'nın oğludur. İbrahim Ethem Paşa oğullarının batı eğitimi ve kültürüyle yetişmesini istemiş ve Mektebi Maarif-i adliyede eğitim gören Osman Hamdi Bey'i Paris'e eğitim görmesi için yollamıştır. Osman Hamdi Bey Paris' de hukuk eğitimiyle eş zamanlı olarak Güzel Sanatlar Yüksekokulu'nda özel atölyelerde çalışarak resim eğitimi almıştır.

Osman Hamdi Bey 1883 ve 1885 yılları arasında AIOLIA bölgesinde bulunan bir mezarlıkta, Nemrut dağı, Lagina dağı ve Zincirli'deki arkeolojik kazılara katılmıştır. Bulduğu Hitit eserlerini İstanbul arkeoloji müzesine getirmiştir. Osman Hamdi Bey hem resim hem de arkeoloji alanında gerek ülke çapında gerekse dünya çapında oldukça nam salmış akademi alanda birçok nişan ve madalya almıştır (Eczacıbaşı, 2008:804).

Osman Hamdi Anadolu insanına vermiş olduğu değeri tuvallerine yansıtmış ve genelde Anadolu kadını ele almıştır. Ressamın kadın figürünü kullandığı çalışmalarında figür mekanla birlikte işlenmiştir. Sanatçı tuvallerini yaparken ince detaylara önem vermiştir. Bu özelliğiyle, kadın portrelerinde berrak ve daha güçlü detaylar sunan ressam, tasvir ettiği kadınların sosyal statüleri hakkında bilgi verir.

Osman Hamdi Bey, 19.yüzyılda yapmış olduğu eserler ile tamamen gelecek nesil sanatçılara bir iz olup sanat alanında yenilikçiliğin atası olmuştur.

Resim 1.1. Osman Hamdi Bey, “İstanbul Hanımefendisi” , Londra, Tuval üzerine yağlıboya, 185x109 cm.

Dönemin en ilgi çekici ve en önemli işlerinden biri olan “İstanbul Hanımefendisi” tamamen kompozisyon harikasıdır. Bu eserin adı İstanbul hanımefendisidir ama izleyiciye sıradan bir ev kadını gibi tasvir edilen kadın figürü ile asıl anlatılmak istenen kadınların genelinin hanımefendiliğidir. Birçok insan, Hanımefendi denildiğinde bakımlı, alımlı, Avrupa tarzı giyim ve bakımı olan kadını canlandırır gözünde. Osmanlı dönemi öncesi ve sonrası resmedilen kadın tasvirlerinde neredeyse hiçbir mimik görünmez iken, bu kadının yüzünde ressam adeta sihirli bir şekilde bir endam, durusunda bir zarafet gizlemiştir. Yerdeki Osmanlı süslemeli halıdaki çizgiler kadının üzerindeki kumaşa mükemmel bir şekilde uyum sağlarken kadının arkasındaki altın sarısı renkli perdenin kumaşındaki kıvrımlar da bu harekete tam destek verir gibi aynı şekilde hareket ediyor görünmektedir.

Eserdeki renk seçiminde en dikkat çeken notalardan biri, siyahın içindeki beyaz tül leçeği patlatmasına rağmen arkadaki perdenin gözü yormayan altın sarısı renginde verilmiş olmasıdır. Perdenin sarısı, beyazın ve siyahın ağırlığını emmekte ve patlaklığı gidermektedir.

Perdenin üzerindeki sarı renk, eserin hemen hemen yarısını kaplamış olmasına rağmen izleyicinin gözü ilk olarak kadına sonra yerdeki Osmanlı işlemeli halıya ve en sonda arkadaki perdeye gitmektedir. Ressam, bu ustalık eserindeki halı işleminin bazı yerlerinde ise perdedeki sarıyı sanki bir yapbozdaki eksik yeri doldurur gibi kullanmıştır. Bundan dolayı perde eserde büyük yer kaplasa bile eser ile bütünleşmiştir.

1.2. OSMANLI RESSAMLAR CEMİYETİ

Resim sanatının bir meslek haline gelmesi sürecinde, ikinci meşrutiyetten sonraki dönemde, toplumsal amaçlı kurulan Türk Osmanlı asker ve sivil ressamalarını bir araya getiren cemiyetler ve dernekler kurulmuştur. Avrupa'dan dönen sanatçılar, resim sanatının belli bir kitlenin tekelinde kalmayıp halkın tüm kesimlerinin ilgilenmesi gereken bir unsur olduğu düşüncesiyle, halka Türk resim sanatını tanıtmak ve yaygınlaştırmak için bu topluluklarda yer almışlardır. Bu dönemde kurulan cemiyetlerden biride M. Ruhi Arel'in öncülüğünde Sami Yetik, Hikmet Onat, İbrahim Çallı, Mahmut Muazzez gibi Sanayii Nefise'nin ilk mezunlarından birkaç ressamın da aralarında bulunduğu cemiyettir. Bu cemiyetin toplantılarına gittikçe artan ilgi neticesinde mekân olarak Sait Bey konağı merkez yapılmıştır.

Avrupa başta olmak üzere dünyada resim sanatında öne çıkmaya başlayan birçok akım, Türk ressamaları da etkilemiştir. İbrahim Çallı, Hikmet Onat, Feyhaman Duran gibi birçok sanatçı da ortak noktası olan izlenimciliği seçmişlerdir. Bu ressamlar akademik resim eğitimi almış ve zaman içerisinde izlenimcilik akımını benimsemişleridir. Zamanla ışık, gölge ve renk alanında arayışlara giren bu ressamlar, çeşitli konularda uzmanlaşmışlardır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, batılılaşma ve modernleşmenin getirdiği kültürel değişim kadın figürünün öne çıkmasına, ifadenin vurgulandığı portre anlayışının gelişmesine ve böylelikle farklı bir resim anlayışının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Türk resmi bu dönemden itibaren popüler ve modern konulara açılmaya başlamıştır. Türk ressamlarını ilk olarak bir çatı altında toplayan örgüt Osmanlı ressamlar cemiyetidir. Bu cemiyette ilk başkanlığını yapmış olan Sami Yetiğinde en büyük amaçlarından biride resim sanatı alanında nam yapmış ve ortak bir amaçları olan sanatçıları bir araya toplamaktı.(Larousse,2011, s.201).

Osmanlı Ressamlar Cemiyeti çatısı altında toplanan ressamların her birinin kendi alanında kişisel çabaları Türk resim sanatının sadece belli bir alanda değil, bir çok alanda gelişme sağlamıştır. Birçok farklı tarzın bir araya geldiği bu sanatsal ortam basın yayın yoluyla da duyurulmuş, sanatçıların birbirleriyle iletişim halinde olmaları sağlanmıştır. Yayınlanan dergi ve gazetelerde cemiyeti oluşturan ressamların birçoğunun asker olması ve saraya bağlı olmaları sebebiyle cemiyet milliyetçi vatansever tavırlar içerisine girmeden, tamamen saray yanlısı söylemlerde bulunmuşlardır. O dönemde şehzade Abdülmecit'in, gazeteye her türlü destek çıkması böyle bir tavır içerisine girmelerine sebep olmuştur. Gazete Türk sanatının ve ressamlarının dili olmuş, Sanayi-i Nefise'ye karşı seviyeli muhalif söylemleriyle de sanat eğitimini yönlendirmiştir. Türk plastik sanatlarını meslek olarak benimseyip yola çıkan bu cemiyet, sarayın maddi manevi desteği dolayısıyla hiçbir zaman muhalif bir söylem içine girmemiş, dönemin toplumsal ve siyasi olaylarına tepkilerini objektif bir biçimde ortaya koyamamışlardır. Osmanlı devletinin fiilen sona ermesi ve cumhuriyetin ilanı ile cemiyet adını Türk ressamlar birliği olarak değiştirmiştir. Ancak cumhuriyetten sonra 19. yüzyıl sanat anlayışı çok kabul görmemiş, 1926 itibarıyla Güzel Sanatlar Birliği adı altında, yeni bir akım yaratma ve yenilik içine girmeden, yaptıkları işi sadece bir meslek olarak benimseyerek yollarına devam etmişler (Başkan, 2009, s.181).

İKİNCİ BÖLÜM

1914 KUŞAĞI

2.1. ÇALLI KUŞAĞI

1908 yılında kurulan Osmanlı ressamlar cemiyeti daha önceden asker kökenli ressamlardan oluşuyordu fakat daha sonra 1910 yılında Çallı kuşağına yani izlenimci ressamlar adı altında değişimi gerçekleştirmiştir. Osman Hamdi Bey Türk resminde figür geleneğinin mucidi olmakla birlikte ilk modernleşme döneminin başlatıcısıdır.

İbrahim Çallı'nın önderliğini yaptığı bu kuşaktaki sanatçılar; Feyhaman Duran (1886-1970), Hikmet Onat, Namık İsmail, Hüseyin Avni Lifij, Nazmi Ziya gibi sanatçılardır.

1914 çallı kuşağı sanatçılarının bir kısmı Sanayi Nefise Mektebinden mezun olurken diğer bir kısmı ise Deniz Harp Okulu'nu bitirmiş daha sonrada Teğmen iken ordularından ayrılıp Sanayi Nefise Mektebine girip Mezun olan sanatçılardır. Bu Sanatçılar; Hikmet Onat, Ali Sami Boyar ve Ruhi Areldir(Tansuğ, 1999, s119)

Batı etkisinde kalmayan bu sanatçılar izlenimci görüşe sahiptirler. Renkçi anlayışa sahip olan bu sanatçıların çalışmaları; İbrahim Çallı'nın eserlerinde şehrinin görüntülerini hem güneş hemde sisli görünümüyle eserlerinde işledi genelde yerli motifler, Feyhaman Duran renk ve desenin birleşimi, Hikmet Onatın İstanbul görüntülerini peyzaj aktarışı, Nazmi Ziya ise İstanbul şehrinin görüntülerini hem güneşli hem de sisli bir görünüm sağlayarak ikisini bir arada işledi. Bu dönemdeki sanatçılardan Hüseyin Avni Lifij Sanayi Nefise Mektebinde eğitim aldıktan sonra Paris'teki Güzel Sanatlar okuluna gönderildi. Hüseyin Avni Lifij, Paris'e döndükten sonra eserlerinde yansıttığı yeni duygusal biçimleri halk tarafından beğeni kazandı

Başlangıç tarihindeki belirsizlik gibi, Türk resminde kadın figürünün resme hangi tarihte ve hangi ressamla girdiğini söylemek de güçtür. 1914 kuşağı olarak bilinen "Çallı Kuşağı" ne kadar desen çalışmalarında çıplak figürler yapan sanatçıların yağlıboyalarda genellikle peçeli ve başörtülü kadın figürlerin resmettikleri görülmektedir. Bu noktada sanatsal kaygılardan öte, sosyal yaşama ait kaygılardan bahsedilebilir. Fakat gerek 1914 öncesi gerekse de 1914 sonrasındaki kadın resimlerinde göze çarpan ortak özellik kadınınsı zarafete yapılan vurgudur. Bu zarafet

kıvrımlı duran gövde, eğik baş, yüzdeki masum ifade ve son derece nazik parmak hareketleriyle öne çıkar.1914 kuşağı sanatçılarından en önemli özelliklerinden biride resim sanatında doğayı resmederken birebir gerçekçi olmak yerine kendi duygu ve yorumlarında eserlerine aktarmaktı(<http://sanatokuma.blogspot.com/p/1914-kusag.html>)

2.2. İNAS SANAYİ NEFİSE MEKTEPİ

Osmanlı devleti döneminde ilk açılan Sanayi Nefise Mektebi Yani Güzel sanatlar okulu 1883 yılında arkeoloji müzesine bağlı bir şekilde açılıp eğitim dönemine başlamıştır. Güzel sanatların açıldığı dönemlerde toplumumuzun inançları gereği yeni yeni kabul görmeye başlamıştı. Açılan bu güzel sanatlar okulunda genelde gayrimüslim öğrenciler yer alıyordu. Bu okulda daha kız öğrenci alımlarının başlamamasından dolayı okulda sadece erkek öğrenciler yer alıyordu. Daha sonra II. Meşrutiyet sonrası kız öğrencilerde yükseköğrenim görebilir kararıyla okula kız öğrenci alımı başlamıştır. 1914 yılında bu okulu kız ve erkek öğrenci ayrı olacak şekilde düzenlenmiş, kız öğrencilerin eğitim aldığı okulun adını ‘‘İnas Sanayi-i Nefise Mektebi yani Kız Güzel Sanatlar Okulu’’ olarak almıştır.

İnas Sanayi Nefise Mektebinin ilk üç öğrencileri Türk resim sanat tarihine oldukça katkı sağlamış ve isimlerini tarih boyunca Yaşatmayı başarmışlardır. Bu okuldan ilk mezun olan üç önemli isim; Nazlı ECEVİT, Sabiha BOZCALI ve Bedia GÜLERYÜZ dır (Derya, 2014, s.3).

Cumhuriyete dönemi sonrası kadınların gerek eğitim gerekse sosyal alanda hakları daha geniş çerçeveler içerisine alınmıştır. Eğitim düzeyleri yüksek seviyede olan kadınlar resim sanatına daha çok ilgi göstermeye başlamıştır. Bu kadınları bazıları özel öğretmenler den ders alırken bazıları ise geç dönemde açılmış olan sanayi Nefise Mektebinde eğitim görmüşlerdir. Bir süre sonra resim sanatına ilgi artınca, sanayi Nefise Mektebine bağlı olarak İnes Sanayi Nefise Mektebi açılmıştır.(Bayav,2003, s.93)

2.2.1. Nazlı Ecevit (1900-1985)

Ecevit 1900 İstanbul’da doğdu kendisi siyaset adamı ve akademisyen olan Prof. Dr. Fahri Ecevit’in eşidir. Aynı zamanda eski başbakanlarımızdan Bülent Ecevit’in annesidir. Babası Albay Emin Paşa dır. Nazlı hanım tam anlamıyla bir İstanbul

hanımefendisiydi. Nazlı Ecevit'in eşi Ankara üniversitesi Hukuk fakültesinde Adli tıp profesörü olarak çalıştıktan sonra, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)nin tek parti iktidarı döneminde memleketi Kastamonu' da milletvekili oldu.

Ecevit, 1915 de Darülmualimat kız öğretmen okulunu ve ikinci meşrutiyet döneminde kızlar için olan İnas Sanayi Nefise Mektebi (Güzel Sanatlar Akademisi) Resim bölümünü bitirdi. Bu okulun ilk mezunlarından olan Ecevit aynı zamanda ilk kadın ressamlarından. Ankara da uzun süre resim öğretmenliği yaptı. Kendisinde öğrenciliğini yaptığı Mihri Müşfik ve Feyhaman Duranın etkileri görülür. 1922 de yaklaşık 25 yıl resim yapmaya ara veren Ecevit yıllar sonra tekrardan resim yapmaya ve sergiler açmaya başladı.1948-75 yıllarında devlet resim ve heykel müzesinde açılan sergilerin birçoğuna katılıp tabloları müzeye alınmaya layık görülmüştür.

Portre, kadın imgeleri, natürmort ve manzara resimleri ile tanınan Ecevit, eserlerinde suluboya, pastel boya ve karakalem çalışmıştır. Eserlerinin başarısından dolayı İstanbul arkeoloji müzesi müdürlüğü tarafından kendisine başarı madalyası verildi. Ecevit aynı zamanda resim sanatıyla ilgili birçok derneklere üyelik ve başkanlık yaptı. (http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=598)

Resim 2.1. Nazlı Ecevit, ‘‘ Hamur Açan Kadınlar’’

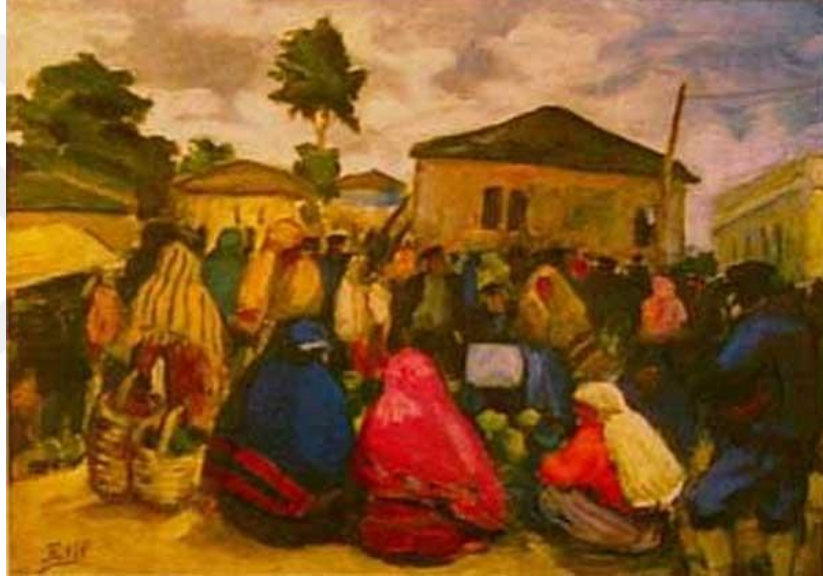
Ecevit bu eserde 4 Figür ele almıştır ön planda hamur açan iki kadın arka planda ise iki çocuk ele alınmıştır. Öp kısımdaki iki kadın folklorik giysiler içerisinde olan iki ev kadınıdır. Yerde olan masa eski dönemlere ait hamur yuvarlak hamur açma tahtasıdır. Kadınlar hamuru ekmek pişirme tandırının yanında açıyorlar hamuru. O dönemlerde tatlı börek veya ekmek gibi yiyeceklerin hamuru merdaneyle resimde bulunan tahtada açılırdı. Pişirme işlemi için yaklaşık birbuçuk metre derinliğinde kuyu kazarak kil topraktan yapılan çamurlarla çömlek yapıp o çukura gömerler ve etrafını hava almayacak şekilde toprakla kapatıp içinde ateş yakarlar. Ateş közleştikten sonra açılan hamurun arkası ıslatılıp çömleğin iç kısmına yapıştırarak orada pişirirlerdi.

2.3. YENİ RESİM CEMİYETİ

1923 de İbrahim Çallı ve Hikmet Onatın atölyelerinden mezun olmuş olan bir grup genç Yeni Ressamlar Cemiyeti adı altında bir grup kurmuşlardır.1924 de ilk sergilerini açan bu grup 115 eserle sunum yapmış ve dönemin gazete, dergileri bu sergiden uzun bir süre bahsetmiştir. Eserlerde geneli ulusal ve Anadolu ilhamlı olduğundan daha eski ve önceki ressamlar bu grubun eserlerini imrenmiş yaptıkları nü gibi, çalışmalara ara vererek bu tür eğilimlere yönelmişlerdir. Bu grup Hilali Ahmer

adında bir binanın sadece bir odasında toplanarak çalışmalarını sürdürmüşler. Bu grubun üyeleri Şeref Akdik, Elif Naci, Cevat Dereli, Refik Ekipman, Muhittin Sebati, Mahmut Cuda, Sami Özren, Zeki Kocamemi ve Ali Avni Çelebi gibi sanatçılardır. Bakanlığın yapmış olduğu bir resim yarışmasında kazananların Paris'e gönderileceği ödülüyle bu grup sekteye uğramıştır, bunun sebebiyse Cevat Dereli, Mahmut Cuda, Refik Epikman ve Muhittin Sebati kazanıp Paris'e gitmesiyle bu grup dağılmıştır. (Giray, 1988, s.104).

2.3.1. Elif Naci (1898-1987)

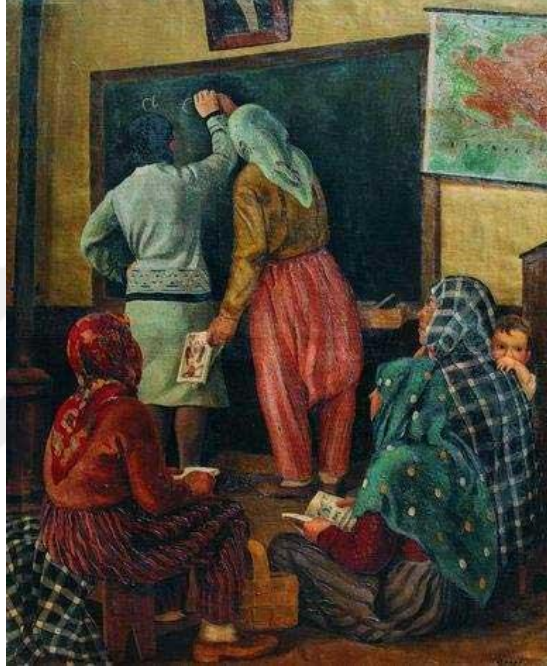

Resim 2.2.Elif Naci, ‘‘Çarşamba’nın Çarşambası’’, 1940

Elif Naci'nin (Resim 2.2) tablosunda Pazar yerinde toplanan kadınlar yer edinmiştir. Meyve sepetleri ile kapalı giyimli kadınların ve satıcıların işlendiği bu eserde bir Pazar yeri karmaşası söz konusudur. Alışveriş yapan kadınların birbirleriyle sohbeti ve ellerindeki ürünleri satmaya çalışan satıcıların telaşı tabloda işlenmiştir. Bulutlu bir havada sıcak renklerin hakim olduğu bu resimde sanatçının teknik üslubundan kaynaklanan bir renk melankolisi hakimdir. Belli belirsiz işlenen yüz ifadeleri ve rahat fırça vuruşları ile sanatçı kendi sanat anlayışını konu bütünlüğü içerisinde izleyiciye sunmuştur.

2.3.2. Şeref Akdik (1899-1972)

1862 doğumlu olan Şeref Akdik babası Kamil Akdik den ve o dönemin ustalarından hattat sanatı eğitimi görmüştür. Sanayi Nefise Mekteb-i ne daha önce kimse çocuğunu göndermez iken Akdik bu okula giden usta sanatçılarından biridir. Çünkü o okula giden çocukların ailelerine toplumda itibar gösterilmezdi. Çünkü resim ve heykel öğreten bu okullar dinsizlik ve ahlaksızlıkla suçlandırılıyordu (Elibal,1974, s.83).

Resim 2.3.Şeref Akdik, Millet Mektebi (Okuma Yazma Kursu), T.Ü.Y.B. 180 x 150 cm.

Şeref Akdik'in millet mektebi adlı tablosu (Resim 2.3) de anlatılmak istenen; Cumhuriyetin kurulmasından sonra Anadolu da okuma yazma seferberliğinin başladığı ve dönem itibari ile tüm Anadolu insanının okuma yazmayı öğrenmesi için başlatılan eğitim öğretim çalışmalarının yürütüldüğü bir sınıf ortamı resmedilmiştir. Burada genç yaşlı hemen herkesin bu öğrenme etkinliğine katıldığını görmekteyiz. Bir Öğretmenin bir Anadolu kadınına kara tahtada ders verdiği ve diğer insanlarında bu derse iştirak ettiği gözlemlenmektedir. Her türlü zorluğa rağmen okuma yazma coşkusunun ağır bastığı bu savaş sonrası ortamda insanlarımız millet mekteplerinde gereken eğitimi görmek için tüm çabayı göstermektedir. Çocuğuyla derse katılan bir Anadolu kadının

öğrenme arzusu tuvale aktarılmıştır. Tamamıyla Anadolu kültürünün yansıtıldığı bu tabloda köylü kadınların gündelik elbiseleri resmedilmiştir.

Resim 2.4.Şeref Akdik, Çini Yapanlar, Duralit Ü.Y.B., 1956, 115 x 88,5 cm.

Şeref Akdiğin (Resim 2.4) Çini yapanlar adlı tablosunda görüldüğü üzere kadınlar, çiniler üzerine süslemeler yaparken resmedilmişlerdir. Anadolu kadınlarını tuvallerine sık işleyen ressam kadına verdiği önemi bir kez daha güzel bir tabloyla ortaya koymuştur. Eğitim öğretim hayatında kadınların dahil edilmesiyle çalışıldığı bu yıllarda her türlü sanatsal etkinliğinde öğretilmeye çalışıldığı da aşıkardır. Yine yöresel kıyafetleri doğal yaşamlarından en güzel kareler ile topluma dahil olma yolunda önemli bir etkinlik içerisindeyler. Anadolu'muzda önemli bir yere sahip olan çinicilik üzerine dersler alan ve bu anlamda kendini geliştiren Anadolu kadınının aktarıldığı önemli bir andır bu. Renklerle iç içe olan ve güzel çini örnekleri üreten bu kadınlar, zor şartlar altında sanatsal ürünler çıkartmaya çalışsalar da hallerinden memnun gözükmektedirler. Tabloda kalabalık bir yığınin heyecanlı bir şekilde işlerine odaklandığı görülmektedir

2.3.3. Ali Avni Celebi (1904-1993)

Resim 2.5. Ali Avni Çelebi, "Anadolu'dan Görünüm"

Ali Avni Çelebinin (Resim 2.5) Anadolu'dan görünüm adlı tuval resminde bir kadının kağıyla beraber işlendiği görülür. Günlük hayattan bir yaşam anının tabloya aktarıldığı görülmektedir. Kadın kağıyı yüklemiş ve yorgun bir halde beklide tarladan eve doğru yol aldığı gözlemlenmektedir. Bir köy yaşamından kesitin ele alındığı görülmektedir. Genel anlamda soğuk renkleri ele almıştır sanatçı. Bir dağ yamacına kurulan köyde, köy evi ve tarlalar göze çarpmaktadır. Kendine has üslubuyla ele almış olduğu bu tabloda kübizmden etkilerin olduğu görülmektedir. Formları kendinden has bir üslup ile deforme eden sanatçı konu ile kendi tekniğini estetik bir şekilde bütünlük arz edecek bir biçimde işlemiştir. Kadının yanında bir çocuğu ve kağınının üzerinde muhtemelen eşi ile birlikte işlenmiş bir eşekte resmedilmiştir.

2.4. D GURUBU

Cemal Tollu, Zeki Faik İzer, Elif Naci, Nurullah Berk, Zühtü Müritoğlu ve Abidin Dino tarafından 1933 de kurulu. Osmanlı Ressamlar Cemiyeti, Güzel Sanatlar Birliği, Müstakil Ressamlar Birliği ve Heykeltıraşlar birliğinden sonra kurulmuştur. D grubunun isim kurucusu Nurullah Berk'tir.

D gurunun amacı diğer gruplardan Farklı olmak ve Entelektüel tarafı ağır basan bir sanat tarzını oluşturmaktı. 1933 de İstanbul da şapka mağazasında ilk desen sergilerini açtılar. Ondan fazla açmış oldukları sergilerindeki izler eğitim aldıkları hocaların izlerini taşıyordu. Andre Lhote, Femant Leger, Othon Friesz gibi

Fahrünnisa Zeit, Hakkı Anlı, Sabri Berkel, Halil Dikmen, Bedri Rahmi Eyüpoğlu, Turgut Zaim, Eşref Üren, Arif Kaptan ve Eren Eyüpoğlu'nun katılımıyla berber D Grubunun sayısı 16 ya yükseldi. D grubu etkinlik gösterdiği yıllarda olumlu ve olumsuz etkenlere yol açmıştır. O dönemin yazarlarından ve sanatçıların bazıları D Grubunun Türk resim sanatına canlılık ve renk getirdiğini söylese de bazı topluluklar ise bu durumun aksini düşünerek resim sanatından hiçbir şekilde anlamadıklarını iddia edip eleştiri altına almıştır. Bu olumsuz tepkilere rağmen D gurubu 1947 ye kadar birliğini korumuştur(Eczacıbaşı, s.153).

2.4.1. Eşref Üren (1897-1984)

1897 yılında İstanbul'da doğdu. Bursa da ziraat mektebinde eğitim gördükten sonra Sanayi-i mektebinde girdi. İbrahim Çallı ve Hikmet Onat'tan dersler aldı. Resim sanatında Çallı'nın etkileri görülmektedir. Paris de Andre Lhote atölyesinde bir süre çalıştıktan sonra Türkiye ye dönerek Sivas ve Erzurum'da bir süre resim öğretmenliği yaptı. Daha sonra Ankara'ya yerleşti. Ankara'nın farkı mekânlarını eserlerine yansıttı. Tanınmış eserleri; ‘‘Ankara’da kış, Gençlik Parkı, Beynam Ormanları’’dır.

‘‘Ankaralılar için Eşref Üren’in özel bir yeri vardır.1984 yılında ölümüne kadar çoğu sergi açılışına katılır, hemen her gün zafer Meydanı’ndaki devlet galerisinde salonun bir köşesine oturarak gelen giden sanatseverleri izlerdi. Sanatçının serbest iri tuşelerle yaptığı ışıklı ve renkli Ankara manzaraları çok tanınmıştır. Hemen her döneminde yaptığı tabloları iri renk lekeleriyle oluşturulmuş serbest biçimlemeci üslubunun güzel örneklerindendir’’ (Başkan, 1991, s.31).

Resim 2.6.Eşref Üren, “Karadenizli Kadınlar”, DÜYB, 124.100 cm

Ürenin(Resim 2.6) da 3 çarşafli kadın ve iki çocuğu ana tema olarak işlemiştir. Arka temada ise gruplaşmış çarşafli kadınlar yer alır. Kara çarşafli kadınların üzerindeki çarşafklar kumdaki sarılık nedeniyle daha çok vurgulanıp daha göze çarpıcı hale gelmiştir. Üren denizdeki koyuluğu kullanarak çarşafli kadınlarla kompozisyonu bütünleştirirken havadaki grilikle koyudan açığa doğru bir renk perspektifi kullanmıştır.

Üren kompozisyonda ki kadın figürlerinde oturan figür, ayaktaki figürler, sağ ve soldaki figürler, öndeki ve arkadaki figürlerle dengeli bir biçimde kompozisyonun bütünlüğünü sağlamıştır. Arka temadaki kayık ise bir göçebe yolculuğunu ifade eder. Kadınların yüzünde tuhaf bir durgunluk ve bedenlerinde bir yorgunluk hissi uyandırır izleyiciye. Oturan kadının kucagındaki bebek ise açlığını ifade eder gibi annesinin göğsüne uzanmak ister, buda yorucu ve zor bir yolculuğu bize hissettirir gibi duruyor.

Üren bu eserde 3 çarşafli kadın ve iki çocuğu ana tema olarak işlemiştir. Arka temada ise gruplaşmış çarşafli kadınlar yer alır. Kara çarşafli kadınların üzerindeki çarşafklar kumdaki sarılık nedeniyle daha çok vurgulanıp daha göze çarpıcı hale gelmiştir. Üren denizdeki koyuluğu kullanarak çarşafli kadınlarla kompozisyonu bütünleştirirken havadaki grilikle koyudan açığa doğru bir renk perspektifi kullanmıştır.

Üren kompozisyonda ki kadın figürlerinde oturan figür, ayaktaki figürler, sağ ve soldaki figürler, öndeki ve arkadaki figürlerle dengeli bir biçimde kompozisyonun bütünlüğünü sağlamıştır. Arka temadaki kayık ise bir göçebe yolculuğunu ifade eder.

Kadınların yüzünde tuhaf bir durgunluk ve bedenlerinde bir yorgunluk hissi uyandırır izleyiciye. Oturan kadının kucağındaki bebek ise açlığını ifade eder gibi annesinin göğsüne uzanmak ister, buda yorucu ve zor bir yolculuğu bize hissettirir gibi duruyor.

Resim 2.7. Eşref Üren, TÜYB.2.4.2.

2.4.2. Cemal Tollu (1899-1968)

D Grubunun kurucularından olan Cemal Tollu Gençlik dönemlerinde ailesinden habersiz olarak Ankara'ya gider ve Zabit Namzetleri Talimgâhına giderek 1921-1923 yılları arasında süvari alayında göreve başlar. Katılmış olduğu savaşları zor dönemlerden geçen kadınları şehit çocuklarını not defterine anı olarak yazar ve ilerleyen dönemlerde ise yazdığı hatıraları tuvallerine işler.

Resim 2.8. Cemal Tollu

Cemal Tollunun yapmış olduğu bu eser geometrik formlarla ele alarak başak toplayan Anadolu kadını tasvirlemiştir. Kadının elinde demet halinde bulunan belli belirsiz sadece aralara birkaç rütüşle başak olduğunu bize anlatabilmiştir. İzleyiciye dönük halde olan kadının yüzünden acı ve hüzün okunabiliyor. Buda Anadolu kadınlarının çektiği sıkıntı ve kederleri bize tablo yoluyla bir mesaj uyandırmaya çalıştığını gösteriyor.

2.4.3. Nurullah Berk (1906-1982)

Daha sonra Paris'e giderek Paris'te eğitim aldı 1928' de eğitimini tamamlayarak Türkiye'ye döndükten sonra Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği kurucuları arasında yer aldı. 1933 yılında tekrar Paris'e giderek Lhote ve Leger in atölyesinde onların teknik anlayışı olan desen kütle ve hacim anlayışını benimsedi. Çallı kuşağının yok ettiği bu tekniği yeniden hayata döndürdü ve bu tekniğin öncülüğünü yaptı.

Berk D grubunu kuranlardandır ve bu grubun adını Fikret Adil koyar ama 1947 de bu grup dağılır. Berk in o dönemde yaptığı işler çizgisel ve iki boyutudur izleyiciyi hem şaşkın hem de merakta bırakan işlerdir. Eserlerinde Anadolu kadınlarına da yer veren Berk bu eserlerinde de geometrik figüratif tekniğini kullanmış ve tüm dikkatleri üzerine çekmiştir.

Uzun bir süre Türk plastik sanatlarının kurumsallaşması yolunda yoğun çaba göstermiştir.

Yurtiçi ve yurtdışında birçok resim sergisi açtı.(<https://www.biyografi.net.tr/nurullah-berk-kimdir/>)

Resim 2.9. Nurullah Berk ‘Ütücü Kadın’ TÜYB

Berk in (Resim 2.9) da yaptığı bu eserin birçok yerinde konturlar yer almaktadır. Bu resimde de geometrik formlar etkili ve oldukça fazla bulunmakta ama diğer resimlerindeki gibi küçük ve çok parçalı değildir. Geometrik formları renk ve renklerin tonlarıyla vermiştir. Genelde kompozisyonlarında ağırlık orta kısımdayken bu eserde ise sol tarafta ağırlık kullanmış. Figür sol tarafta olmasına rağmen eser oldukça dengelidir. Geleneksel biçimlerin ve arkadaki kadın figürüyle resim tam anlamıyla dengelenmiştir. Geleneksel biçimler oldukça etkili ve titiz bir biçimde işlenmiştir.

Resim 2.10. Nurullah Berk, "gergef işleyen kadın", 1974, TÜYB, 70 x 69.5 cm.

2.4.4. Turgut Zaim (1906-1974)

Ünlü Türk ressamlarından Turgut Zaim, 1906 yılında İstanbul'da doğmuştur. Türk resim sanatına önemli derecede katkıda bulunan sanatçı birçok resim sevdalarına ışık olmuştur. Cumhuriyet dönemin ressamlarının ileri gelenlerinden biridir. 1930 yılında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirdi da sonra yüksek öğrenimini Paris de tamamladı. Zaim, yurduna döndükten sonra öğretmenlik yaptı. Bununa kalmayıp tiyatro sahnelerinde dekor yaptı.

"Turgut Zaim Yörüklerin yaşamını iyimser bir yorumla konu alan tabloları, yöresel ve ulusal resim sanatımızın konu ve üslubunun çok iyi kavranmış olduğunu kanıtlar. Turgut Zaim Batı Dünyasının, zengin bir geleneğe dayanan sanat birikimi karşısında, özgün bir anlatıma ulaşmanın hangi koşul ve etkenlere bağlı olması gerektiğini uzun uzun araştırmış, bu koşul ve etkenlerin, en sonunda kendi dilimizle kendimizi anlatmak olduğuna karar vermiştir."(Özsezgin,1981, s.175).

"Türk folklor ve geleneğinden yararlanarak Anadolu yaşamından aldığı konuları işlediği resimleriyle bilinen sanatçı, batıda sanat eğitimi aldığı halde kendini batı estetiğine uzak saymıştır. Türk halk resmine yakın eserlerinde milli, yerel, bölgesel nitelikleri sembolleştirmiştir. Bu etkiler 1930 larda başladığı Anadolu gezileri ile

yörüklerin ve avşarlar'ın yaşantılarıyla yakından ilgilenmesiyle pekişmiştir.”
(Esmer,2011, s.38).

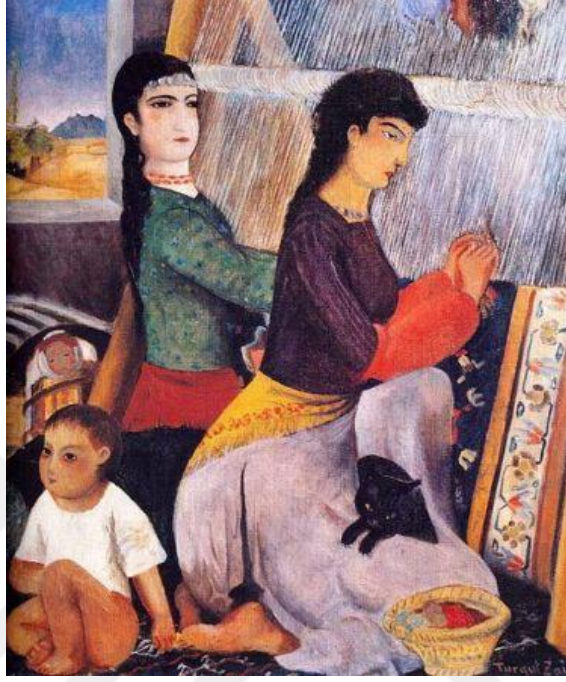
Zaim eserlerinde genelde Türk folklorunu kullanarak figürlerine işledi. Kendine özgü bir sanat kişiliği oluşturdu. Devlet Resim ve Heykel Sergilerinde 1958 yılında folklorik yapıdaki eserleriyle birincilik ödülü aldı. Zaim 1974 yılında Ankara’da vefat etti.

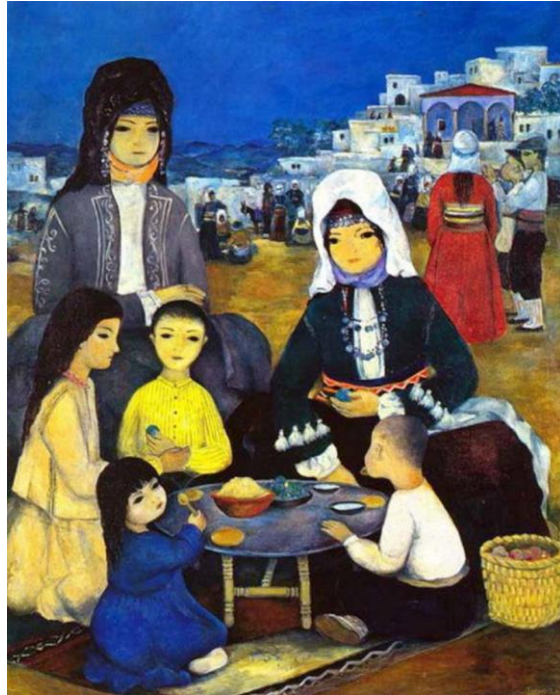
Resim 2.11. Turgut Zaim, ‘Beşik’, 1965, TÜYB, 58 x 100 cm

Zaim in (Resim 2.11) de yapmış olduğu eserde vurgulanmak istenen asıl figür Yörük kadınıdır, arkasında küçük bir kız çocuğu ve ön kısımda resmin sağ tarafında motifli bir beşikte bebek resmedilmiştir. Beşiğe bağlı bir kuşak var bu kuşak eski geleneklerden gelen koruma kuşağıdır. Kadının belindeki kuşağın üzerinde mavi renkte motifler mevcut. Bu motifin benzeri beşiğin alt kısmındaki motiflerle uyushmaktadır. Kadının önlüğünde Anadolu kadınlarının genelde kullandığı iplik bulama aleti mevcuttur bu alet koyunların yünlerini eğirerek iplik haline getirmeye yarar. Arka temada daha çok doğu bölgesine ait damlı evler resmedilmiş buda bize kadının ve çocukların doğu bölgesinde yaşadığını ispatlar. Resme sıcak renkler hâkimdir. Turgut Zaim’in eserlerine baktığımızda beyaz tenli ve yuvarlak yüzlü figürler görüldüğü gibi

aynı işleyişi bu eser dede görüyoruz. Kadın oldukça düşünceli ve dalgın bir şekilde resmedilmiştir. Doğu bölgesini çağrıştıran özelliklerden biride arka temada bulunan bir eşek resmedilmiştir. Doğuda yük taşımacılığında kullanılan bu hayvan doğunun taşıma gücüdür.

Resim 2.12. Turgut Zaim, ‘Halı Dokuyanlar’, TÜYB.

Resim 2.13. Turgut Zaim, ‘Yörükler Köyü’, TÜYB.

Zaim in bu eserinde, ön planda iki kadın ve çocuklarıyla birlikte yer sofrasında yemek yediklerini görmekteyiz. Kullanılan sarı ve mavi tonları akşam vakti bir resim olduğunu gösterir. Arka temada birçok eserinde gördüğümüz damlı evlerden işlemiştir. Figürlerin ustaca yerleştirilişi muazzam bir derinlik ortaya koymuştur. Bu resimde sıcak renkler ustaca kullanılıp resmi bütünleştirici bir dağılım görülür. Üç sofrada yemek yerken, sarı gömleklili çocuk izleyiciye bakar donuk ve boş bakışlarla izleyiciyi süzer. Arka temadaki dağlarda mükemmel bir şekilde sufumato tekniği uygulamıştır.

2.4.5. Eren Eyüboğlu (1912-1988)

Eren Eyüboğlu (1907) Romanya da Yaş adında bir kentte doğmuştur. Resme ayrı bir tutkusu olan Eyüboğlu Bükreş de Güzel Sanatlar Akademisine girdi. Mezun olduktan bir süre sonra Paris e giderek Bedri Rahmi Eyüboğlu unda bulunduğu Lhotenin atölyesinde çalıştı. Bedri Rahmi Eyüboğlu ile tanışıp bir süre sonra evlendiler. Türkiye de Bedri Rahmi Eyüboğlu'yla devlet görevlendirmesiyle resim yapmak üzere Edirne ye gitti. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun yapmış olduğu mozaik işlerinde yardım ederek işlerine yeni tecrübeler kattı. Ankara Kızılay da bulunan Etibank a büyük mozaik işler yaptı. Birçok ödül almaya hak kazanan Eren Eyüboğlu 1988 de İstanbul da hayata gözlerini yumdu.(Eyüboğlu,1999, s.61).

Resim2.14.Eren Eyüpoğlu, TÜYB, 1950.

Eyüboğlu'nun (Resim2.14) deki eserinde gri ton yoğunlukta olup iki boyutu ele almıştır çok eski sanat geleneğini ele alıp minyatür ve duvar resmi geleneğini yansıtmıştır. Tabloda bir kadın ve kucağında üzgün bir çocuk resmedilmiş. Portrelerde detay yoktur. Kadının elinde eski geleneklerden günümüze kadar halen var olan sabır

tesbihi vardır. Arka sol tarafta ise elinde gerilmiş bir ok ile yarı at yarı insan olan Centaur var, Centaur un altında ona eşlik eden iki başlı bir köpek var. Bu tablo tamamen bir gönderme olarak resmedilmiş. Eren Eyüpoğlu eşi olan Bedri Rahmi Eyüpoğlu ile sıkıntılı bir Evlilik yaşamış. Eyüboğlu'nun eserlerinde genelde Bedri Rahmi Eyüpoğlu ile olan evliliğinin geçimsizliğini ve mutsuzluğunun verdiği duygularıyla işler yaptığını anlayabiliyoruz. Eren Eyüboğlu'nun aynı zamanda fobist yaklaşımçı lığı dikkat çekiyor. Eserlerinde genelde kalın konturlar mevcut olmakla birlikte koyu ve siyah renkleri kullanması dikkat çekici.

Resim 2.15. Eren Eyüboğlu, ‘‘Bursalı Gelin’’, TÜYB.

Eren Eyüboğlu'nun önemli eserlerinden biri de (Resim 2.15) ‘‘Bursalı Gelin’’. Genelde kadınları mutlu ve güler yüzlü resmeden sanatçı bu eserde kadının yüzünü oldukça asık ve bedenini ise oldukça çaresiz göstererek resmetmiş

Kıyafeti yöresel ve kırmızı rengi ağırlıklı kullanmış, giysisinin kısmi yerlerinde işleme görülmektedir. Üzerindeki elbiseler oldukça ağır ve altın sarısıyla işlenmiş. Geleneksel olan kuşak ve kemer takılışı bu kadında mevcut değil. Bursalı gelinin kafasında altın renginde işlemeli bir hotoz var. Bursalı gelin sedirde oturarak dirseğini sabit bir yerde destekleyerek bitkin duran vücudunu sanki tutmaya çalışır gibi bir hal var ama ellerinin hareketi omuzunun düşüklüğü bu kadının ne kadar mutsuz olduğunu

gösterir. Solunda duran ve kültürüyle yöresel olan bir testi sedire rast gele bırakılmıştır. Suratını asmış ve sanki uzak bir yere dalmış gibi görünüyor.

Resim 2.16.Eren Eyüboğlu, “Ana”, TÜYB, 68x98 cm.

2.5. YENİLER GURUBU

Avni Arbaş, Nuri İyem, Abidin Dino, Selim Turan, F. Karataş ve F. Başağa'nın oluşturduğu bu Türk ressamlar grup ilk olarak sergisini İstanbul'da 1940 yılında açmıştır. Türkiye'de ki toplumsal sorunu dile getiren bu grup gerçekçi anlayışa yönelik bir grup tu. Bu sanatçıların hemen hemen hepsi Güzel sanatlar akademisinin de Fransız olan Levynin atölyelerinden çıkmış sanatçılardır. Gerçekçi anlayışa sahip olan bu grup 1946'dan sonra bu yetisini kaybetmeye başlayıp hemen hemen tamamen çizgisinden çıkmıştır.

2.5.1.Nuri İyem (1915-2005)

1915 de doğup İstanbul Güzel sanatlar akademisinden birincilik derecesiyle mezun olmuştur. 90 yaşında 2005 tarihinde ölmüştür. Geçim kaynağını sadece resim sanatından karşılayan Nuri İyem Üreticiliğiyle ve işlerinin muazzamlığıyla bilinir. Gerçekçi sanat anlayışı ve Anadolu kadınlarını ele alan Nuri İyem oldukça fazla iş üreterek bunu bir hayat felsefesi haline getirmiş bir sanatçıdır. Annesi Melek İyem Babası ise Hüseyin Hüsnü İyemdir. Sanatçı Osmanlı dönemindeki ordularda aynı zamanda sağlıkçı olarak çalışmıştır. Çocukluk döneminde birçok yere ailesiyle birlikte göç eden Nuri İyem ortaöğrenimini İskoçya da yarıda bırakıp İstanbul a döndükten sonra tamamlamıştır. Nuri İyemin ablası 1922 de vefat etmiştir ve bu üzücü olay Nuri İyeme ilham kaynağı olmuştur. 1933 de Nazmi Ziyanın öğrencisi olan Nuri İyem 1937 yılında birincilikle akademiden mezun olmuştur. Mezun olduktan sonra Leopold Levy, İbrahim Çallı ve Hikmet Onat ile çalışmalar yapmıştır. 1940 Yılında mezun olduğu okulda yeniden yükseköğrenimini yapmak için okula girmiş ve Levynin tekrardan öğrencisi olmuştur. Daha sonra YENİLER GRUBU adı altında bir gurubu kuran İyem bu grup ile birlikte birçok sergiler düzenlemiş ve topluma bir ışık olmuştur.

“Toplumcu gerçekçi içerikleriyle yoğunlaşan çalışmalarını 1960 lı yıllardan bu yana aynı tema etrafında çeşitlendirerek süreklilik göstermektedir. “Anadolu dan insan yüzleri” olarak isimlendirilen bu çalışmalarında yüzlerin kimlere ait olduğu bilinmemekle birlikte, genel Türk halkının yaşadığı gerçekler bu yüzlerdeki ifadelerle anlatılmaktadır. Her birinde farklı anlamlar, farklı çizgilerle belirirken, kimliklerini ve izlerini ele vermezler. Çoğu kara iri çekik gözlü köylü kadın yüzleri klasik bir anlatımla tuvalin büyük bir kısmını kaplayacak şekilde ortaya yerleştirilmiştir.” (Ersoy,1998, s.81).

Kadınlar Nuri İyem için oldukça önemliydi. Kadınların hayatlarındaki yaşam şartlarını yaşantılarındaki zorlukları geniş kitlelere duyurup özellikle Anadolu kadınlarını geniş toplumlara tanıtmak en büyük amacıydı. İyem eserlerinde doğadan alıntı yapıp böcek çiçek veya farklı objeleride ele alabilirdi, ayrıca bu konuları işlemesi belki de eser satma konusunda daha kolay ve daha karlı olabilirdi ama İyem maddi kazanç yerine toplumlara yaşanan gerçekleri anlatmayı emellemiş ve bunu başarmıştır.(Ergüven, 1989, s.134).

Resim 2.17.Nuri İyem, ‘Portre’, TÜYB, 1984-70 x 90 cm.

Nuri İYEM 'in (Resim 2.17) deki eserinde oldukça hüzün, durgunluk ve hareketsizlik dolaşmak ta.

Eserdeki kadının gözlerinden dahi yaşadığı ve içinde bulunduğu durumu okuyabiliyoruz. Acılı bir yas günü renginde işlenen bu eserde kadının portresinde diğer portrelerde olduğu gibi hiçbir ifade yok ama eserin arka planında yer alan üç katlı bina ve uçurum resmedilmiş bu bir intihar düşüncesinin resmedilişimi yoksa arkada gizemli duran içerisi karanlık ve ruhsuz duran evinin feryadının bir dengesi mi?

Aslında bu bir denge gibi duruyor. Hem kayalıktaki uçurumda hemde evde bir gizem saklı ama korkunç ama ürkütücü bir duruşu mevcut. Havanın kapalı ve kararmış olması resmin bize bir hüzün tablosu olduğunu söylüyor zaten ama bu uçurum ve karanlık gizemli bina ise bu işin hüzünlü bir tablo olduğunu tasdiklercesine netleştirmiş.

Resim2.18.Nuri İyem, ‘Köylü kadınlar’,TÜYB, 1984, 110 x 80 cm.

(Resim2.18) deki eserde üç kadın portresi ve arka planda iki adet erkek silueti mevcut. Kadınlar burada ön planda resmedilmiş. Birinin yan görüntüsü ikisinin ise tam bir şekilde portreleri resmedilmiş. Sanatçının bu eserde kadınlara verdiği değeri görüyoruz. Portreler hem işlenmiş hemde yakın temada yer alıyor. Aslında bu eserde sanatçı kadınların yüz hatlarını ve durgunluğu ile bize bir gönderme yapmış ve bunu arkadaki manzara ile tasdiklemiştir.

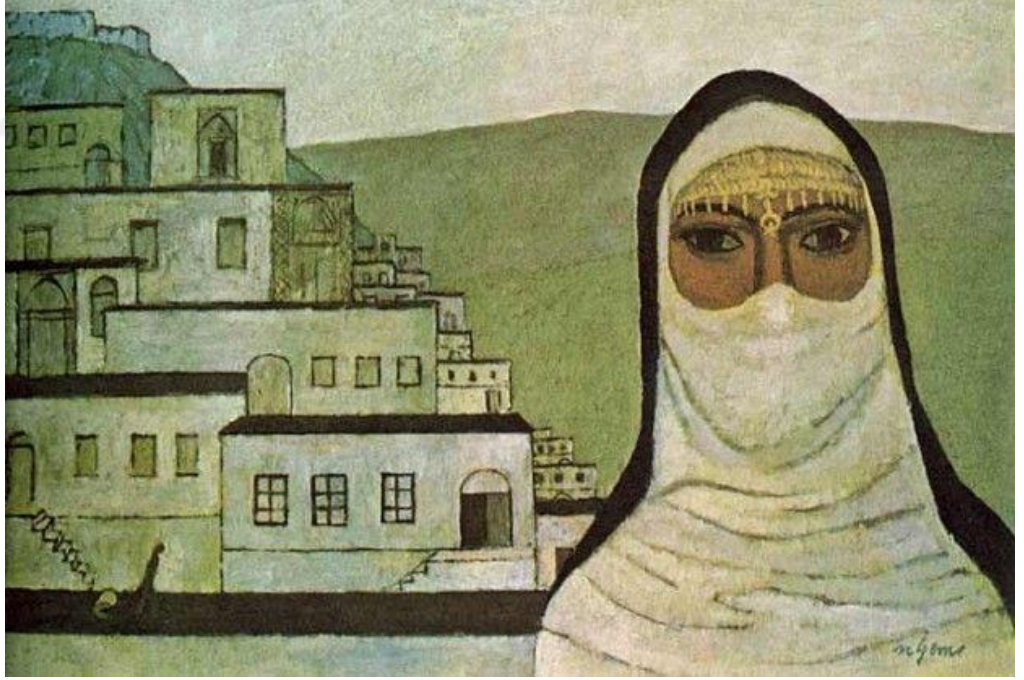
Esere baktığımız zaman kadınları yüksek bir tepeden omuzlardan keserek köy manzarasına karşı resmettiğini görüyoruz. Resmi adeta yaşattırıp hissettiriyor izleyiciye hafif bir meltemi hissediyoruz. Kadın portrelerini o kadar yakından ve etkili işlemiş ki uzandığımız an omuzlarına dokunabilirmişiz hissi uyandırıyor. Portrelerin hemen arkasında farklı renklerde işlenmiş bir duvar görüyoruz.

Resimdeki yüzlerde sanki bir gizem veya bir sır saklıymış gibi hissettiriyor bize. Yüzlerde hiçbir ifade bir mimik yok durgun ama solgunda değil.

Eserdeki renkler tamamen birbirine uyumlu ve gözü dinlendiriyor. Eserdeki duvarın arkasında uzun ve geniş bir arazi mevcut. Yer yer ekinli tarlaları ve daha ilerisinde sanki yerle göğün birleştiği alanda mavi bir çizgi görüyoruz. Bu çizgi kadınların özgürlüğüne uzaklıktaki bir heves uzaklıktaki bir mutluluk gibi duruyor. Net görünmese de resimdeki ahenk bize dalgaların sesini duyuruyor ve hissettiriyor gibi ama kadınları buna uzak tuturmaya çalışmış sanki kısıtlanışlarını özgürlüksüzleştirildiklerini vurgulamak için bize seslendirmek duyurmak istiyor gibi.

Hemen önündeki tarlalar yamalı bir kumaş gibi yer yer koraklaşmış veya ekinlenmiş bir şekilde aktarılmış bazı tarlalarda buğday başakları büyümüş ve renkleri içimizi ısıtıyor. Arazinin farklı köşelerinde küçük evler ahırlar ve hayvan barınakları yerleştirilmiş ve bize köy izlenimi kazandırılmış. Resmin tam ortasında kıvrımlı bir patika yol var. Yolu üzerinde iki köylü mevcut birinin sırtında çuval ötekisinin elinde valizler yüklü olup köyden şehre yolculuk eder gibi bir havaları var. Ön planda duran kadınların biri yan profilden resmedilirken beyaz yazmalı kadın uzaklara dalar gibi bir izlenim kazanmış, sağ taraftaki kadın ise izleyicinin gözlerine bakar. Kadınlarda hiçbir yüz ifadesi olmamasına rağmen bir burukluk sezdiriyor yüreklere. Gözlerinde duygu yüklü ve anlatmak istediği bir mevzu varmış gibi bir ışık var ve sanatçı bu ışığı bizlere yansıtmayı oldukça başarılı işlemiştir.

Nuri İyem hemen hemen her eserinde Anadolu kadınlarını ve işçi kadınları resmetmiştir. Eserlere baktığımızda gözleri oldukça iri ama yüzlerinde hiçbir ifade olmaması izleyiciyi oldukça düşüncelendirmekte.

Resim 2.19.Nuri İyem, “Mardin”, Duralit Üzerine Yağlı Boya

İyem Bir süre Göçebelik zamanında Mardin e yerleşir ve bu eserin ilham kaynağı muhtemelen Mardin de yaşamışlığıdır. (Resim 2.19) deki resmin arka kısmında Mardin evleri gözümüze çarpmaktadır ve bu evler Mardin de yaşamışlığını ve ilham kaynağının Mardin olduğunu tastikleyebilir. Resmin ana temasını ağzı peçeli bir Anadolu kadını

almıştır. Arka fondaki Mardin evleri aynı zamanda geometrik formlarla başarılı bir şekilde işlemeyi başarmıştır.

Resim 2.20. Nuri İyem, "Üçlü Kadın Portresi", 100x200 Tuval Üzeri Yağlı Boya

Nuri İyem (Resim 2.20) de üç kadın portresini ele almıştır. Bu eserde sıcak renklerle işleyen İyem Üç kadını da farklı açılardan tablosuna yerleştirmiştir. Arka temada yer alan bir grup göçebe insan yer almıştır. Buda bize o yörede yaşayan insanların sürekli bir göçebe halinde olduğunu göstermektedir eserlerinde genellikle göçebe bir yaşamı ele alan ve hüznü kadınların portresi acı dolu yüzlerin ifadesi geçmişte yaşamış olduğu savaştan dolayı sürekli göçebe olarak yaşayan iyem aynı zaman da yaşantısını ve o dönemdeki halkın yaşamını ele almıştır.

2.5.2.Turgut Atalay (1918-2004)

Atalay, 1918 yılında Konya'da doğmuştur. Lise eğitimini yarım bırakarak 1936 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'ne başlamıştır. Güzel Sanatlar Akademisi'ne yerleşip 1946 yılında birincilikle mezun olmuştur. Atalay burada Nazmi Ziya Güran, İbrahim Çallı, Léopold- Lévy ve iki yıl süreyle Rudolph Belling atölyesinde eğitim görmüştür. Genelde portre natürmort ve manzara çalışan Atalay arkadaşları; Selim Turan, Nuri İyem ve Şadi Çalık ile İstanbul'u yürüyerek gezmiş ve İstanbul'u net olarak keşfettiler. Eserlerinde genelde liman ve balıkçıları ele aldılar. Atalay'ın görevlendirmek üzere Kütahya'ya gittiği ve oradan esinlenip uyguladığı seramik ve çini motiflerinde bulunduğu eserlerinin olduğu bilinir. Sanatçı Kütahya da yaptığı resimlerde; köy yaşamı, köylüler gibi konuları ele almış.

Atalay son zamanlarında biçim ve renk anlayışı bakımından eserlerine daha olgun yaklaşmıştır. Atalay, daha çok portre natürmort, peyzaj ve figür çalışmaları işlemiştir.

Son dönem çalışmaları ise konu ve biçim anlayışı, renk yaklaşımı bakımından daha olgun örneklerdir. Sanatçı, daha çok figür, peyzaj, natürmort, portre gibi klasik konuları işlemiştir. Günlük yaşam sahneleri bir önceki döneme göre daha az yer tutmaktadır ve bu resimlerde sanatçının daha renkçi bir tutumla çalıştığı izlenmektedir. İçerikten çok resimsel değerler ön plandadır. Aynı yıllarda Tekirdağ ve Çanakkale çevresinden manzaralarının gerçekleştiren Atalay, köy yaşamı ve Yörükler temasını işlemiştir. Ele aldığı konuyla birçok sergiler açıp izleyiciye hayranlık uyandırmıştır. <http://lebriz.com/pages/lst.aspx?lang=TR§ionID=5&articleID=817&bhpc=1>

Resim 2.21. Turgut Atalay ‘‘ Kadınlar’’ 1995, TÜYB, 114 x 146 cm.

Atalay (Resim 2.21) de 7 figür kullanmıştır. İki erkek ve bir kadın arka planda 4 kadın ise ön planda yer almaktadır. Ön plandaki kadınlar yorgun ve birbirleri ile sohbet etmeden farklı açılara bakarak resmedilmiş. Atalay renklerin koyuluk ve açıklık değerleriyle derinlik algılamasını başarıyla işlemiştir arka tema fulü ve soğuk renklerle işlenmiş. Ön plandaki kadın ve bazı objelerde arka temadan soğuk renkler aktarılarak renk atlaması yapılmış ve resmi bütünleştirmiştir. Kadınların üzerinde folklorik giysiler mevcuttur bellerinde işlenmiş kuşaklarla resmedilmişlerdir. Ön plandaki dört kadının yüzünde ve vücut hareketlerinden yorgunluk hissediliyor.

Resim 2.22.Turgut Atalay ‘‘ Tarlada Kadınlar’’ 2003, TÜYB, 115 x 150 cm.

2.6. ONLAR GURUBU

Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun Atölyesindeki on ressam öğrenci onlar grubunu 12 Mayıs 1947 de kurmuştur. Daha sonra bu grup sayısı 21 e yükseldi. Açtıkları sergilerdeki eserlere bakıldığında kendi değerleri yanı sıra batı etkisi değerlerinde eserlerine yansımıştır. Ele aldıkları konular çoğunlukta doğa ve yaşamı ele alıp aynı zamanda Anadolu motiflerini de içine alan eserler üretmişlerdir. Hocaları olan Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun hissedilebilirliği var eserlerinde. Eyüboğlu'nun öğrencileri; Adnan Varınca, Orhan Peker, Mehmet Pesen, Osman Oral, Fikret Otyam, LvyStangali, Nedim Günsür, Hulusi Sarptürk, Mustafa Esirkuş, Leyla Gamsız, Fahrünnisa Sönmezdir. (Eczacıbaşı, 2008, s.809).

Bu gurubun sanatçıları; Adnan Varınca, Orhan Peker, Mehmet Pesen, Osman Oral, Fikret Otyam, LvyStangali, Nedim Günsür, Hulusi Sarptürk, Mustafa Esirkuş, Leyla Gamsız, Fahrünnisa Sönmezdir.

2.6.1. Bedri Rahmi Eyüboğlu (1911-1975)

Bedri Rahmi Eyüboğlu 1911 de Giresun un Görele ilçesinde doğdu kendisi resim sanatının yanı sıra şairlik yapmış ve birçok şiirleri, sözleri ve yapmış olduğu resimleriyle halkın gözünde kusursuz bir sanatçı olarak yer almıştır. Orta öğrenimini Trabzon'da tamamlarken resim dersine giren zeki Kocameminin sanatından etkilenerek

1929 da İstanbul güzel sanatlar akademine girmiştir. Daha sonra İbrahim Çallı ve Nazmi Ziya Güran'ın atölyelerinde çalıştıktan sonra İbrahim Çallı'nın atölyesinden mezun olmuştur.1931 de Fransa ya gidip orada Guaguin den esinlenip çalışmalarında ondan izler taşımıştır.1932 de Paris e gitmiş ve orada Lhotenin atölyesinde bir yıl kadar çalıştıktan sonra İstanbul'a geri dönüş yapmıştır. İstanbul'a döndükten sonra D gruba üye olup birçok sergilerinde yer almıştır. 1936 da Eren Eyüpoğlu ile evlenmiştir. İlerleyen dönemlerde seramik sanatına ilgi duyan Eyüpoğlu duvar resimlerinde mozaik işlemler yaparak adeta sanatını konuşurmuştur. Brüksel de 272 metre ebadında ve bugünkü Paris deki Brüksel de bulunan NATO binasının 50 metrelik panosuna mozaik işlemlerle eserler bırakmıştır. 21 Eylül 1971 de hayata gözlerini yuman Bedri Rahmi Eyüpoğlu Sanat Camiasının unutulmaz isimlerinden olmayı başarmıştır.

Resim 2.23. Bedri Rahmi Eyüboğlu

Bedri Rahmi Eyüboğlu'na ait olan (Resim 2.23) deki eser renkli mozaiklerle işlenmiştir. Eserde iki figür yer almaktadır sol taraftaki kadın figürü Anadolu ya ait kostüm ile ele alınmıştır diğer sol taraftaki figür ise düşünceli bir erkek figürü olarak ele alınmıştır.

2.6.2. Neşet Günal (1923-2002)

Günal 1923 yılında Nevşehir Hacıbektaş'ta doğdu. 1939 mimar Sinan güzel sanatlar üniversitesine başladı. 1942 de mezun oldu. Mezun olduktan sonra iki yıl kadar devlet tiyatrolarında sahne dekoratörü olarak çalıştı UNESCO Paris resim sergilerinde Türkiye'yi temsil etti. Bir süre sonra Paris'e tekrar giderek orada eğitim aldı. Kendine

özgü bir anlayış geliştirerek yaptığı eserlerde hayranlık bıraktı. 1954 yılında Türkiye'ye döndü. Yurduna dönüş yapan Günal İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde asistan olarak çalıştı. O dönemlerde Hacettepe Üniversitesi Hastanesi için büyük bir fresk yaptı. Yaptığı freskten dolayı büyük ilgi ve beğeni toplayarak kendisine ünlü Türk ressamı arasında yer edinmeye başladı. Günal 1970 de çalıştığı üniversitede profesör lük unvanını aldı ve 1975 yılında iki yıl dekanlık yaptı. 1983'te emekliliğe ayrıldı. Yaptığı eserlerle kitleleri eserlere kilitleyen Günal 2002 yılında vefat etti. Genelde köylü ve Anadolu halkını eserlerinde yer edindiren Günal'ın Başlıca eserleri şunlardır: Başakçılar, korkuluk, Çocuklar Duvar dibi. (<https://www.biyografi.net.tr/neset-gunal-kimdir/>)

Resim 2.24. Neşet Günal ‘‘Başakçılar’’, 1984, TÜYB, 120 x 172 cm.

Günal(Resim 2.24) deki eserlerinde Anadolu halkını ele almıştır. Figürler genellikle ön plandadır. Eserlerindeki renkler pastel ve topraksı renklendir. Çizdiği figürlerin elleri ve ayakları abartılı iri ve orantısız duruyor buda Anadolu halkının hayatla mücadelesini temsil eder. Resimdeki ana temada başak toplayan üç kadın var. Ağırlık ve detay bu üç kadında toplanmıştır. Desenleri oldukça güçlü ve başarılıdır. İki kadın başaklara uzanırken diğeri sohbet eder gibi durmakta. Üzerlerinde desen kıvrımları oldukça fazla olan geniş köylü giysileriyle resmedilmiş. Ayakta duran köylü kadın toplanan başakları taşımak için sırtında ve karın bölgesinde bağlı duran torbalarla işlenmiştir

Resim 2.25. Neşet Günel, ‘‘Başakçı Kadın III’’ TÜYB, 97 x 165 cm.

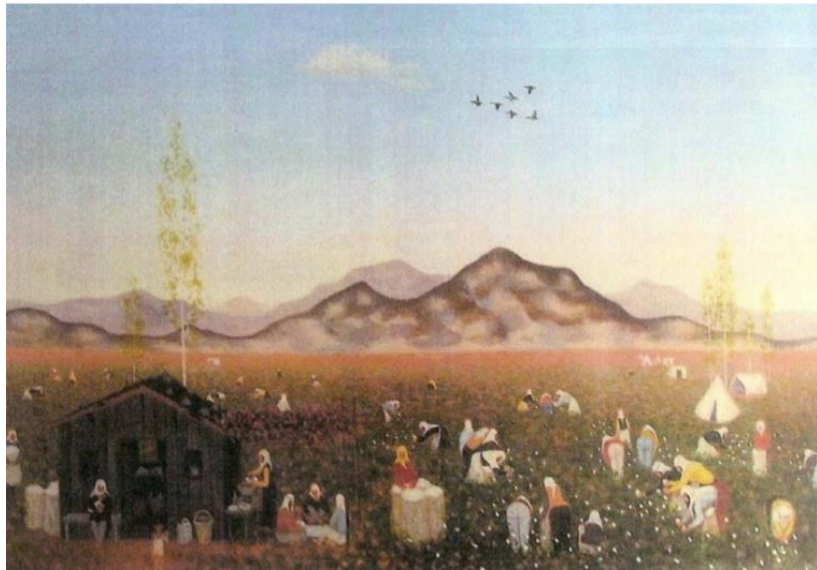
Resim 2.26. Neşet Günel, ‘‘Kapı Önü IV’’ , 1977 TÜYB, 150 x 170 cm.

2.6.3. Nedim Günsur (1924-1994)

Nedim Günsur eserlerinde naif ve figüratif işler taşımış Türk ressamlarımızdandır.

1924 Ayvalık doğumlu olup gümrük memuru Abdurrahman İzzet beyin oğludur. İzzet bey tam anlamıyla bir resim yapma tutkunuydu ve oğlunda resim sanatıyla uğraşma yoluna yöneltti. Ortaokul öğrenimini Kadıköy de tamamladıktan sonra babası zatürre hastalığından öldü ve İzmir'e yerleştiler daha sonra Afyona yerleşen Günsür Afyon lisesine başladı. Lise ikinci sınıfta okulu bırakarak İstanbul'a ressam olma hayaliye yerleşti. 1942 de İstanbul güzel sanatlar akademisine öğrenci olarak giren Günsür, Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun öğrencisi oldu. Eyüboğlu Günsür'e sadece resim yapmayı değil yazmayı ve kitap okumayı da aştı. İlerleyen dönemlerde 10'lar grubunun kurucuları arasında yer edindi. 1948 de akademiden mezun oldu. Muazzam işler çıkararak Günsür izleyiciyi şaşkınlıklar içinde bırakan işler döktü. Günsür onu daha iyi tanıyıp sanatı hakkında daha yakından tanınması için şu sözleri söylemiştir.

“Sanatın evrenselliğine inanmaktayım; fakat evrenselliğe giden yolun ulusallıktaki geçtiğini de sanıyorum. Dünya uluslarının birçoğunun sanatlarında kendilerine özgü hava kayıp olmuyor. Her ulusun kendi toplum yaşantısının ve sanat geleneğinin oluşturduğu belirli ayrıntılar var. Değişik toplum kültürlerinin birbirlerini etkilemeleri de çok doğal. Ne var ki, bu etkilerden yararlanma ölçüsünün bulunmasını, geleneksel çizgimiz içerisinde değerlendirmek gerekli sanıyorum. Bizim ulusal güzel sanatlar geleneğimiz zengin ve ayrıntılı. Bazı dönemlerle bir takım nedenlerle bulutlu resim yapılmamış belki. Bunun yanı sıra; çizgi, nakış, taşbasması ve minyatür dediğimiz türler kendi doğrultularında doruklarına çıkmışlar. Minyatürü ve taşbasması resimlerimizi, aynı zamanda Evrensel Resim Sanatı geleneğinin de bölgesel ayrıntılı bir biçimi olarak düşünüyorum”(Tansuğ, 1976, s.192).

Resim 2.27. Nedim Günsür, “Pamuk Toplayanlar”, 1981, TÜYB, 34,5 x 50cm.

Nedim Günsür bu eserde kadınları pamuk toplarken resmetmiş kısmi yerlerde gruplaşmış ve yardımlaşarak toplanan pamuklar torbalara dolduruluyor. Resmin sol tarafında yarı kırık dökük bir kulübe bulunmakta en arka temada sufumato tekniği kullanarak renk eriyişiyle dağlar ile kadınlar arasında muazzam bir perspektif uygulayarak derinlik algısını oldukça başarılı işlemiştir. Kadınların üzerinde köylü kıyafeti olup bütün kadınların başındaki örtüler ise beyaz

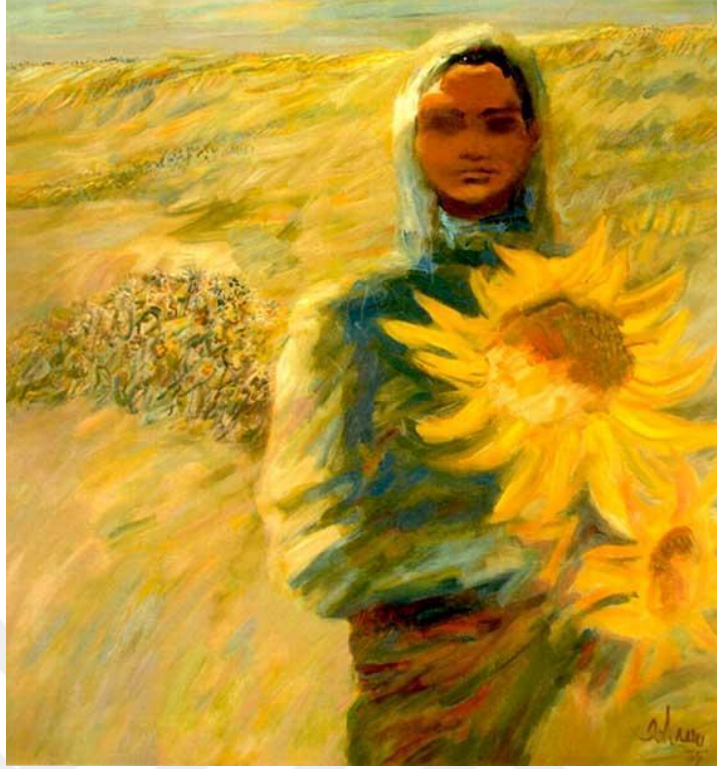
İşlenmiş. Kadınlar arasındaki uzaklık yakınlık ilişkisi izleyiciyi adeta resmin içine ve o ortama gönderiyor.

Resim 2.28.Nedim Günsür, Pamuk Toplayanlar, YB(kontra plak) 17 x 23 cm.

2.6.4. Orhan Peker (1927-1978)

Orhan Peker 27 Mayıs.1927 de Trabzon da Dünyaya gelmiştir. Kendine has sanat üslubuyla bilinen ve günümüzdeki Türk resminin gelişme sürecinde, 1950' yıllarından bugüne kadar sıralanan aşamalarda Orhan Peker' in kararlılığı ve tutumu, duygulu, coşkulu, verimli ve duyarlı yapısıyla değer görülüp göz önünde bulundurulması gereken sanatçıların başında yer almalıdır. Peker, sanat dünyasında ekspresyonizm eğiliminin en güçlü ve en yaygın olduğu dönemlerinde bile tamamen bu eğilimden kendisini arındırarak özgünleşme akımının temsilciliğini ele alan sanatçılardan biridir.(Erol,2002, s.7).

Resim 2.29. Orhan Peker, ‘Portre’ 1975, T.Ü.Y.B., 128 x 137 cm.

Orhan Pekere ait sıcak renklerin hakim olduğu bu resimde de bir Anadolu kadınının ellerinde Ayçiçeği ile resmedildiği görülmektedir. Kendine has figüratif anlayışla resmettiği bu tabloda sanatçı hüzünlü bir ifade biçimine yönelmiş olup Ay çiçeği ile Anadolu Kadınına Bağdaştırmış ve ikisini de aynı karede ele almıştır. Sanatçının izlenimci bir bakış açısıyla resmettiği bu eserde ışığın ve rengin muhteşem uyumu göze çarpmakta olup tarlada çalışan Cefakar Anadolu kadınının ruh halini tuvale aktarmıştır.

ÜÇÜNÇÜ BÖLÜM

II. DÜNYA SAVAŞI SONRASI TÜRK RESMİ (CUMHURİYET DÖNEMİ SONRASI)

3.1. SEYFİ TORAY (1900-1975)

Toray 1921 de sanayi nefise ye girdi ve İbrahim Çallı, Fikret Onatın öğrencisi oldu.

1925 de mezun olduktan sonra Paris'e gidip on yıl boyunca Paris'te kaldı. Yurda dönüş yaptıktan sonra anakara kolejinde görev aldı. Akademi kadrosunda çalıştı ve 1939 da Diyarbakır yurt gezilerine gönderildi. Koyu renklerle çalıştığı natürmortları ile bilinir.

Yurt gezilerine gittikten sonra doğu kültürünü çerçeveleri içerisinde bulundurdu. Köylü kadınlarını ele alan çalışmalarda bulundu. (http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=537)

Resim 3.1.Seyfi Toray, portre,1939

Toray (Resim 3.2) deki eserde Diyarbakırlı bir kadının portresini eserinde işlemiştir kadının başında kültürünü yansıtan bir hotoz ve üzerinde beyaz bir örtü var ve örtünün hotozdan ayrılması için bir kuşakla bağlanmıştır. Kadının giysileri

Diyarbakır folklorik giysileridir. Elinde yemek üzere olduğu bir dilim karpuz var. Karpuzun rengini kadının yüz kısmına yer yer pembeleştirerek aktarmıştır.

Resim 3.2. Seyfi Toray, ‘‘Diyarbakırlı Kız’’, 1939, TÜYB, 54 x 65cm.

Resim 3.3. Seyfi Toray, ‘‘Diyarbakır’da Sabah’’, TÜYB, 88 x 46.5 cm.

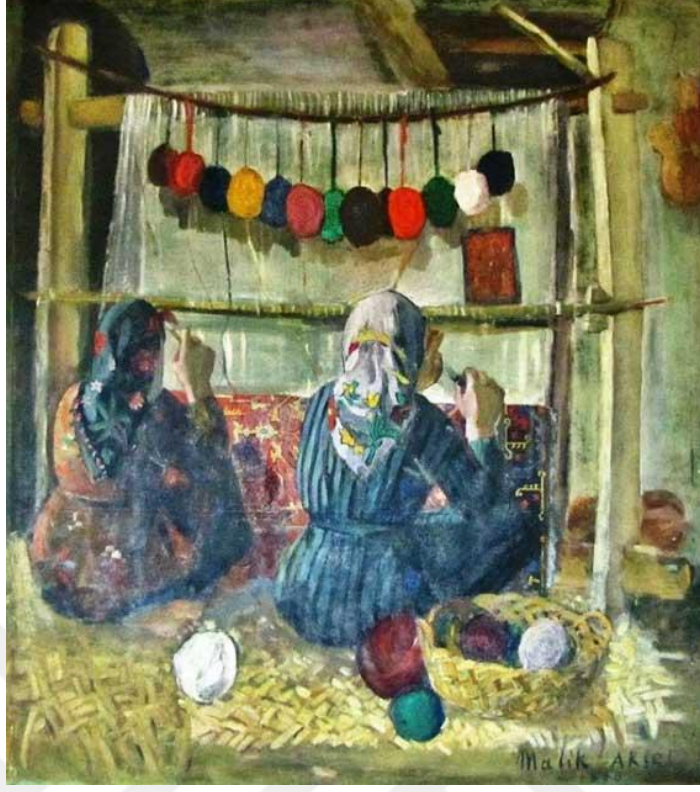
3.2. MALİK AKSEL (1901-1987)

Aksel Selanik yakınındaki katerin de doğdu. İlkokul ve lise öğreniminden sonra darülmualimin'e (öğretmen okulu) 1918 yılında kaydoldu. Ressam şevket dağın öğrencisi olup eğitimini Şevket Dağ dan aldı. 1918-1921 yılları arasında hocası Şevket Dağın da üyesi olduğu Türk ressamlar cemiyeti ve güzel sanatlar birliğinin oluşturduğu Galatasaray sergilerine resimleriyle katılmaya başladı. 1921 de mezun olup cumhuriyetin ilanı ile birlikte daha fazla resim sergilerinde görülmeye başlayıp daha fazla başarı sağladı. Şilenin kaya göz okulunda bir süre öğretmenlik yapmaya başladı

Her ne kadar Şevket Dağ'ın öğrenciliğinden mezun olsa da onun yapmakta olduğu sergilere sık sık katılıp üstün başarı ve nam sağlamaya başladı. Atatürk'ün isteği üzerine Türkiye de bulunan Amerikalı eğitim bilimci Johndewey in hazırladığı rapor üzerinde resim ve iş eğitimi alanında öğretmen okulu mezunları arasında olan bir sınavı kazanıp Avrupa'ya gidecekler arasında ilk beş e girdi. 1928 de Almanya'ya giderek Berlin'de yüksek öğretmen okulunda sanat pedagojisi ve iş eğitimi konusunda eğitim aldı. Yağlı boya ve gravür çalışmaları yaptı. 1932 de Ankara'ya dönüp öğretmen okulunda sanat tarihi öğretmeni oldu. Kale mahallesi ve marazi adlı eserleri çok bilinen eserleri arasındadır.

1943 yılında kurulan Çallı'nın başkanlığını yaptığı Türk ressamlar ve heykeltıraşlar birliğine üye oldu. Daha sonra Çapa Eğitim enstitüsüne atandı. 1968 de ise Çapa eğitim enstitüsünden emekli oldu(Başkan,1991, s.36).

“Sanatında Alman anlatımcılığı ve izlenimciliğinin öğretilerinden hareketle Türk insanını, çevresini ulusal ve yerel bir anlatım diliyle resimlenmeyi amaçlamıştır. Çok yönlü bir sanatçı olan Aksel, sanat ve folklorla ilişkin anı, söyleşi. İncelme türündeki yazılarında toplum hayatındaki değişimleri ve batı kültürünün etkisi karşısında yitirilen kültür değerini işlemiştir”(Başkan,1991, s.39).

Resim 3.4.Malik Aksel ‘‘Halı dokuyanlar’’(1936) TÜYB. 95 x 86 cm.

Aksel in (Resim 3.7) deki yapmış olduğu bu eserde ana temada sırtı dönük iki kadın halı dokur seklinde işlenmiştir. Mekân bir köy evi veya küçük bir atölye gibi aktarılmış. Eserde renkler oldukça bir birine uyumu ve dengeli bir biçimde kullanılmıştır. Asılı duran ip yumaklarının renklerini eserin belirli yerinde kullanarak muazzam bir denge sağlamıştır. Kadınların üzerindeki desenli ve kapalı giysiler köylü kadın işçilerini anımsatıyor. Yerdeki kilimin kalın ipliklerle dokuma hissini vermesi için sanatçı fırça darbelerine kısmen başvurmuştur. Kadınların bakış yönü sağ tarafa doğru olduğundan resimdeki ağırlık sol taraftadır. İp yumaklarının ve kadın figürlerinin haricindeki alanlarda Aksel daha çok soft ya da pastel renkleri kullanmıştır. Ana temada olan kadın ve halı dokuma işini ön plana almak için; Aksel arka temayı koyu ve karanlığa alarak ön planı ışıklı ve renkli bir biçimde işlemiştir.

Resim 3.5.Malik Aksel, ‘‘Kız çocuğu’’, 70 x 50 cm.

Malik Aksel’in yapmış olduğu bu eserde tek figür halinde işlediği kız çocuğunun üzerinde sıcak renklerin ağırlıklı olduğu bir giysi mevcut. Kız çocuğu oldukça düşünceli ve dalgındır. Arka temada griye yakın sıcak renkler kullanıp kızın üzerinde bazı yerlere soğuk renkleri fırça darbeleriyle uygulamış. Kızın üzerindeki giyside ve arkadaki duvarda yoğunlukta olan fırça darbeleri mevcuttur. Resmi bütünleştirmek için arka temadan kızın üzerine renkleri taşımıştır.

3.3. SAİP TUNA (1904-1974)

Tuna 1904 İstanbul’da doğdu ve 1974 de Ankara’da vefat etti. Sanayi-i nefise Mekteb-i de çalışan Tuna, bir süre sonra Almanya’ya gitti. Hoffman ve Heiman Atölyelerinde, Fransa’da ise Julian Akademisinde çalıştı. İkinci dünya savaşında, 1939 da Türkiye’ye geri geldi. Türkiye ye döndükten sonra İsmet Paşa Kız Enstitüsü’nde, Resim iş öğretmenliği yaptı.

Yurt gezilerinde yer alan Tuna, Devlet ve halkevi sergilerinde yer aldı. Yaşadığı evinde kendi atölyesinde çalıştı. 1930 kuşağı ressamı olan Tuna’nın eserleri ve anlayışı Çallı kuşağına daha çok yakındı. Ele almış olduğu konular portre ve kompozisyonları

yanı sıra Anadolu halkını da eserlerinde izleyiciye sunmuştur. (http://turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=771)

Resim 3.6.Saip Tuna, Yörük Güzeli, 70 x 60 cm.

3.4. HALİL DİKMEN (1906-1964)

Halil Dikmen 1906 yılında İstanbul da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul da tamamlayıp Sanayi-i Nefise Mektebi'ne girdi. İbrahim Çallının öğrenciliğini yaptı. Girmiş olduğu resim yarışmasını kazanarak devlet tarafından Paris e gönderildi. Paris de Paul-Albert Laurens ve Andre Lhotenin atölyelerinde eğitim aldı. Türkiye ye döndükten sonra kayseride öğretmenlik yaptı. Daha sonra Resim Heykel Müzesinde müdürlüğe atandı. (<https://www.istanbulsanatevi.com/turk-ressamlar/halil-dikmen-hayati-ve-eserleri-1906-1964/>).

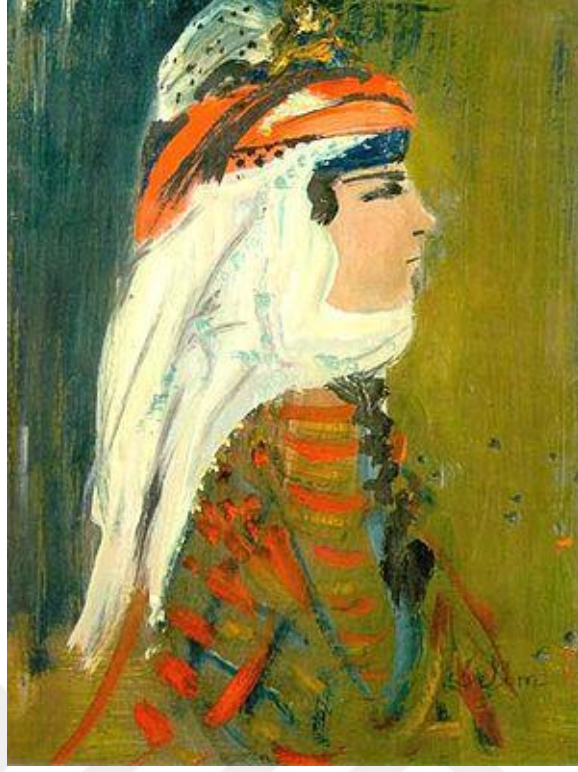
Resim 3.7.Halil Dikmen, ‘‘Yörükler’’, 92 x 73 cm.

Halil Dikmenin Yörükler isimli tablosu Anadolu insanının gündelik yaşamını anlatan özel bir çalışmadır. Bu eser Yaz aylarında yaylalara çıkıp hayvancılık ile ilgilenen yörüklerin gündelik hayatını anlatan bir kesitten oluşmuştur. Koyun otlatan bir çobanı, Yoğurdu ayrına çeviren, Bebeğini kucağında taşıyan ve tarlada çalışan kadınları resmetmiş ve Türk kültürünün bir simgesi olan çadır geleneğini de ayrıca tablonun bir köşesine eklemeyi ihmal etmemiştir. Burada aslanan Anadolu Kadınının hemen her yerde varlığını hissettirmiş ve sanatçının da bunu özellikle vurgulamış olmasıdır.

3.5. SELİM TURAN (1915-1994)

Turan 1915 de İstanbul’da doğdu. Evin tek oğlu olan Turan ikisi kız 3 kardeşler. Oldukça mütevazı olan Turan sanat dışında kişiliğiyle de insanları kendisine hayran bırakırdı. Lise öğrenimini Galatasaray Lisesinde gördü. Daha çok genç yaşta resim yapmaya başlayan Turan Mehmet Ali Beyin öğrencisi oldu. Daha sonra 1935 de güzel sanatlar akademisine girdi. Akademideki hocasının adı Feyhaman Durandı.

Açmış olduğu sergilerin sayısı yüze aşındı. Yurt gezilerine katılan ve gezintilerinden esin kaynağı olan doğu kültürünü de ve halkın folklorik yapısını çerçeveleri arasına almıştır.(<http://www.sakipsabancimuzesi.org/tr/sayfa/sergiler/selim-turan-tez-antitez-sentez>)

Resim 3.8.Selim Turan, “Sarıkız Efsanesi”, Ahşap üzeri yağlıboya, 36 x 27,5cm.

Turan (Resim 3.10)daki eserinde köylü ve doğu kültürünü taşıyan özellikteki giysili kadını yan profilden resmetmiştir. Başında beyaz örtü ve onu üst taraftan kaymaması, sıkı tutması için bağlanan renkli ve işlemeli yazma bağlanmıştır. Bu özellik sadece Anadolu kadınlarının kültüründe bulunmaktadır folklorik bir görünüm veren giyside ve tablonun genel görünümünün de genel yoğunlukta fırça darbeleri mevcuttur. Başındaki yazmanın turunculuğu ve üzerindeki giysin turunculuğu birbirine destek olup resimde renk atlaması yaratarak tabloyu tamamen bütünleştirerek denge olayını çok başarılı bir şekilde işlemiştir.

3.6. İBRAHİM BALABAN (1921)

Balaban 1921 Bursa'nın seç köyünde doğdu. İlkokulu köy okulunda tamamladıktan sonra çeşitli serbest islerle uğraşmıştır. Uğraştığı işler; çobanlık, ekin biçme, taş kırma gibi işlerdir. Balaban 1937 de cezaevinde iken nazım hikmetle tanıştı ve nazım hikmetin teşviki üzerine resim sanatına yöneldi.1950 yılında af tan yararlanarak çıktı nazım hikmetin evine gidip sergi açma planı yaptıktan sonra Anadolu köylüsünün yaşamını işlediği tablolarını sergiledi. Birçok sergiler düzenledikten sonra resim anlayışını ve yaşamını konu alan kitaplar yayımladı. Kendisine özgü bir sanat

anlayışı geliştirerek naif bir kıvamda eserler ortaya döktü. Kendine özgü naif yaklaşımındaki eserlerde genelde Anadolu ve köylü temasını ele almıştır. Kendisinin duygulu ve bir o kadarda anlam yüklü tabloları izleyiciye hayranlık uyandırdı. Bir eserinde öncelikle eserin isminde ve sonra anlatım yönüyle dikkatleri üzerine çekti. Bu eseri anlatımı şu paragrafta belirtmiştir.(<http://www.leblebitozu.com/ibrahim-balabanin-eserleri-ve-hayati/>)

“Şiirsel” isimli resim: Anadolu insanı büyük yürek taşıdığından Kerem gibi âşık olunca yanar, ya da yüreğine bir bıçak saplar. Ölmek ve öldürmek kolay değildir. Aşk yaptırır bunu. Aşk da kişinin gücünden gelir. Sanat gibi bir şey bu da. Hele sanatla aşk birleşince. Allah beterinden saklasın. Serer önceki gelenleri. Böylece yeni sergimde yaşamın özünden gelen bir sanat çıkıyor görücülerimin karşısına. Bu sergimde ki diğer bütün yapıtlarımda hep yaşantının iz düşümünün görüntüsüdür.”(Hanay, 2009, s.162).

Resim 3.9.İbrahim balaban ‘‘Bereket Ana’’(1990) TÛYB, 50 x 70 cm.

Balaban (Resim 3.5) resimde simetrik anlayışla geometrik şekillerden faydalanmıştır. Dış mekânda oturan bir kadın bulunmaktadır. Yakınlarda daha net ve sıcak renkler, uzaklarda aynı renklerin üzerinden daha soft renkler ve soğuk renkle hava perspektifi oluşturmuştur. Kadın figürünün vücut hareketi, kadının elindeki buğdayların hareketi, arka taraflardaki buğday başaklarının hareketi ve esimde kullanılan geometrik şekillerle resme hareketlilik kazandırmıştır. Kadın figürünün oturuş bicimi izleyiciye göre sol tarafa, kadın figürünün portresi izleyiciye göre sağ tarafa dönüktür. Buğdayların içinde bulunan hayvanların ve böceklerin berekette ayrı bir sembolü vardır.

Doğadaki tüm canlılar için bereket anlamını taşıyan bereket ana masum yüzü ve buğdayları okşar gibi sevmesi dikkatleri çeker.

Resim 3.10.İbrahim Balaban, ‘‘Bereket Ana’’, TÜYB, 2015

3.7. ŞEREF BİGALİ (1925-2005)

Bigalı 1925 de Bergama’da doğdu. 1944 de İstanbul güzel sanatlar akademisini kazandı. Burada cemel tollu atölyesinde öğrencilik yaptı. 1950 yılında mezun oldu. Afyon ve İzmir’de resim öğretmenliği yaptı. İzmir eğitim enstitüsü resim bölümünün kurulmasında önemli katkılarda bulundu. Abidin Elderoğlu ile İzmir’de tanışarak 25 yıl beraber çalıştı. Bigalı 1962 yılında Henri Goetz’ den eğitim aldı. Resim sanatında fikri, elsefî ve teknik bütün yönlerini ele alan ‘‘ resim sanatı’’ adında kitap yayınladı. Bu kitap 1984 yılında ikinci kez basıldı. Üçüncü baskı ise 1999 yılında yayınlandı.

Bigalı 55 sergi açtı. Birçok yarışmadan ödüller kazandı. Bigalının eserleri birçok koleksiyonda bulunmaktadır. Bigalı yağlı boya haricinde sulu boya ve desen dede özgün çalışmalar yaptı. İlk sergisini 1952 de İstanbul’da açtı. Sanat düşüncesi

eserlerinde kendi içerisinde yorumlamaya yöneliktir.(http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=574)

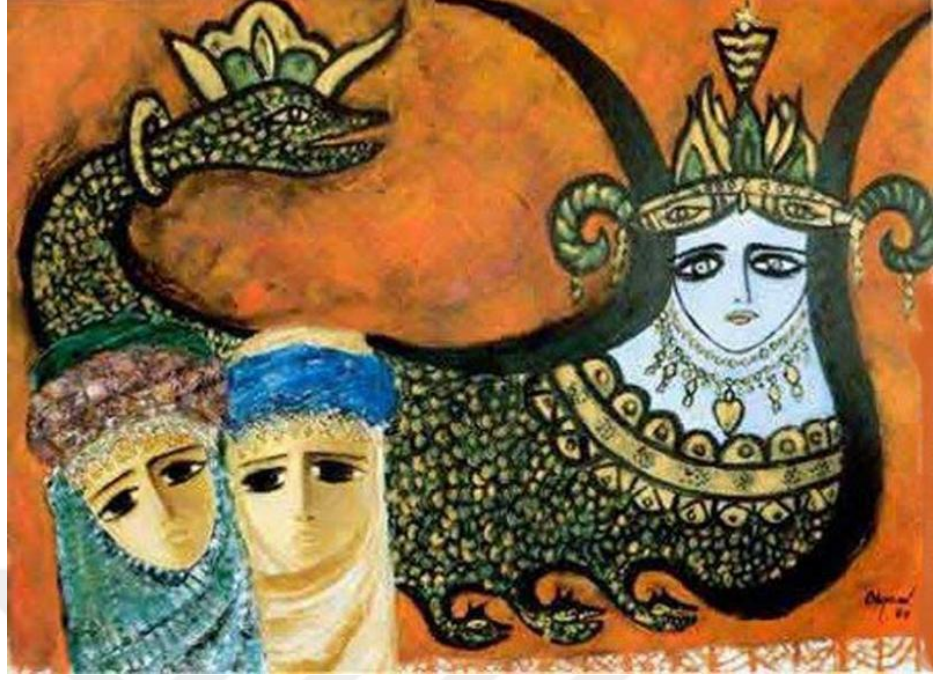
Resim 3.11. Şeref Bigalı, “Çeşme Başında Kadınlar”, TÜYB, 65 x 54 cm.

Resim 3.12. Şeref Bigalı, ‘‘Hamur Açanlar’’, TÜYB, 73 x 50 cm.

3.8. FİKRET OTYAM (1926-2015)

Otyam ressamlık dışında yazar ve gazetecilik yönünden de oldukça başarılı bir ressamdır. İstanbul da Devlet Güzel Sanatlar Akademisi’nde Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun öğrencisi oldu. Gazetecilik mesleğini yapıp emekli olduktan sonra Antalya’ya yerleşip emekli oldu. Eserlerinde Turgut Zaim ve Namık kemal den esinlendiği Anadolu insanını ele aldı. Otyam eserlerine masalsı bir duygu yükler. Genelde aktardığı figürler Yemenli Anadolu kadınlarını şahmeran gözleriyle işler ve giysilerinde de çok çeşitli canlı renkler kullanır. Eserlerinin birçok yerini leke sel değerlerle anlatır. Otyam’ın figürlerini olduğu gibi hayattaki tüm gerçekliğiyle anlatımı insanları olduğu gibi aktarması kendisinin ayrı bir gerçekçiliğini ortaya koyar.

Resim 3.13.Fikret Otyam, TÜYB.

Otyam'ın (Resim 3.13)deki eserinde ağırlıkta sarı, turuncu, mavi, yeşil, siyah ve beyaz renkleri kullanmıştır. Otyam bu eserde iki kadını ve şahmeranı ele almıştır ama eseri incelediğimizde tablonun asıl ağır basan figürü şahmerandır. Eserdeki iki kadın ve şahmeran izleyiciye bakmaktadır. Şahmeranın başı iki tarafından doğu kültürü ve inancıyla bereketi simgeleyen boynuzla resmedilirken alnında da iki göz simgesiyle bir Taç mevcuttur. Ortası kalp biçiminde kolye ile boynu süslenmiş Şahmeran'ın. Kadınlarda ise Anadolu folklorik bir yapıca başörtüleri ile resmedilmiştir. Yılanın boynunda altından bir halka kolye ve başında Atından bir taç mevcuttur. Arka tema tamamen sıcak renkten oluşan turuncu ve tonlarıyla işlenmiştir. Şahmeran ise siyah konturlarla sarı ve yeşille işlenmiştir. Sol taraftaki kadının mavi başörtüsüne Yeşil ve yollarıyla işleme yapılırken üst taraftaki bağlama bezini de kahverengi olarak ele almış. Sağ taraftaki kadın ise sarı beyaz örtüsü olup bağlama bezini mavi olarak aktarmış. Otyam gözlerini oldukça siyah ve dikkat çekici bir şekilde işlemiş, bunun nedeni hem doğu kültüründeki göze sürülen sürmedir hemde gözlerin birçok anlam ifade ettiği için dikkati gözler üzerine çekmektir. Otyam burada şahmeran ve kadınların gözüne farklı bir anlam yüklemiştir.

Resim 3.14. Fikret Otyam ‘‘Üç Köylü Kadın’’, Kâğıt Üzeri Pastel Boya, 47 x 68 cm.

Resim 3.15. Fikret Otyam ‘‘Tarlada Kadınlar’’ Kâğıt Üzeri Pastel Boya, 47 x 68 cm.

3.9. ALİ DEMİR (1931-2015)

Demir kayseri doğumlu olup İstanbul’da vefat etmiştir. 1968 den beri doğu kültürüyle ilişkili işçi ve emektar kesimleri tuvaline yansıtmıştır. 100 ü aşkın kişisel ve karma sergileri bulunmaktadır. Eserlerinde koyu renkler genellikle kahverengi ve tonları ağırlıktadır. Anadolu’nun âdeta göbek bağı olan sanatçı doğu kültürünü

resimlerinde canlandırırken gelecek nesil sanatçılara da yol yordam ve ışık yolu göstererek sanatçıların çalışabilme konularını adeta okyanusa dönüştürmüştür. Eserlerine tamamen hayatın gerçek yüzünü köylü ve Anadolu kadınlarının yaşam biçimlerini olduğu gibi ele alarak gerçekçi bir yaklaşımla eserlerinde gün yüzüne çıkarmıştır. Yıllarca ara vermeden resim yapan sanatçı sergilerinde izleyiciye gerek çeşitlilik gerekse eserlerin muazzamlığıyla hayranlık uyandırmıştır. (http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=582)

Resim 3.16. Ali Demir, ‘İsimsiz’, TÜYB, 30 x 30 cm.

Demirin (Resim 3.16) da yapmış olduğu bu eserdeki kadın portresi tamamen Anadolu havası vermekte. Kadının yüzündeki çizgilerden ve mimiklerinden hayatındaki zorlukları okuyabiliyoruz. Başındaki yamalı eşarbi, sağ elinde tutmuş olduğu bir ağaç dalından bastonuyla sırtındaki yük dolu sepetiyle tamamen hayatın gerçekliğini vurgulamıştır. Eserdeki renkler tamamen birbirine uyumlu arka kısımdaki minare ve peri bacaları derinlik konusunda oldukça başarı sağlamıştır.

Resim 3.17. Ali Demir, "İsimsiz", TÜYB, 30.70 cm.

Resim 3.18. Ali Demir, "İsimsiz" TÜYB, 50 x 30 cm.

3.10. NEŞE ERDOK (1940)

1940 yılında İstanbul’da doğan sanatçı Neşet Günel’in öğrencisidir. Figüratif bir sanatçı olan Erdok, eserlerinde genelde kadını ele almış ve kimi zaman figürleri gerçek insan boyutunda işlemiştir tuvallerine. Sanatçı genel olarak renkleri tuvalerin üst kısımlarını beyaz alt kısımlarına ise siyah olarak işlerken diğer kalan boşlukları karışık renklerle ele almıştır. Figürleri ise mekânla tamamen bir bağ oluşturacak şekilde işlemiştir. Eserlerine baktığımız zaman toplumu eleştiren bir mizaç ortaya koyduğunu görmekteyiz. Desene de ayrı bir özen veren sanatçı toplumsal sorunları ele alan işlerinde çocukları, yaşlıları, hastaları ve sakatları da ele aldığı görmekteyiz. Erdok Eserlerinde Ruhsal gerçekliliği ele alan figüratif biçimleri plastik değerler içinde karamsar ve kaygılı bir renk değerleri ile ele almıştır. (Tansuğ, 1986, s.113).

Erdok’un eserlerinde yapmış olduğu figürler aynı zamanda birer portre özelliği taşımaktadır. Yapmış olduğu eserlerde ışık gölge ve desen anlayışını oldukça titiz bir şekilde ustaca eserlerinde görürken bununla kalmayıp renkleri ve lekesele çalışma anlayışı da izleyicilere hayranlık uyandırmaktadır. Eserlerindeki toplumsal sorunları ve burjuva düşünceleri protesto ettiği görülmektedir. Erdok’un resimlerindeki figürler aynı zamanda portre özelliğine de sahiptir. (Eczacıbaşı, 2008, s.1006)

Resim 3.19. Neşe Erdok, “Saç tuvaleti”, tuval üzerine yağlı boya, 147x112 cm, 1994

Özgün bir figür üslubuyla (Resim 3.19) u ele alan sanatçı eserlerindeki ifadeci değerlere ağırlık vermiştir. Mekân ile figürü tamamen birbirine bağlayan figürlerde şematik hareketleri yakalayan bir kompozisyon yaratmıştır. Eserinde tamamen anlaşılabilir bir şekilde dışavurum anlayışı sezilmekte sıradan insanların yüzlerindeki tedirginlik ve hastalık belirtisi olan figür yansımaları gözler önüne sermiştir. Monokrom bir yaklaşım sezilmekle birlikte yarı soyut bir biçimde eseri ele almıştır.

3.11. AYŞE ÖZEL(1953)

Özel 1953 İstanbul da doğdu. 1979 da İDSGA resim bölümü Devrim Erbil atölyesinden mezun oldu. Daha sonra Geleneksel Türk Sanatları bölümünün Yüksek lisans eğitimini tamamlayarak diplomasını aldı. 1986 da Marmara üniversitesinde sanatta yeterlilik eğitimini tamamladı. 1980 yılında Marmara üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesinde Resim-iş Eğitimi Bölümüne girdi ve halen kendisi aynı kurumda görev yapmaktadır. Özel ilk kişisel sergisini İstanbul da 1980 yılında taksim sanat galerisinde açtı. Eserlerinde geleneksel bir çalışma anlayışı olan Özel, çağdaş bir anlayış yolunda ilerlemektedir

Ayşe Özel folklorik değerleri günlük yaşam biçimlerini, Antik kalıntılarını, sandalları iki boyutlu minyatür estetiği içinde illüstratif ve hicveden bir anlatımla dile getirmektedir. Çerçeve dışında da devam ediyormuş gibi etkisi veren kompozisyonların da cıvıl cıvıl neşeli konular, parlak renklerle işlenmektedir.(Ersoy,1998, s.168).

Resim 3.20. Ayşe Özel, "Çiçekçi", 1990, TÜYB

Özel' in yaptığı (Resim 3.20)deki eserde çiçek satan iki çiçekçi kadını ele almıştır giysilerindeki desenler ve başlarındaki başörtülerindeki desenler satmakta oldukları çiçeklere uyum sağlayıp denge oluşturmuştur. Satılmak için kurulan çiçek tezgâhındaki çiçekler geleneksel Türk resim sanatında kullanılan çiçek türleridir. Resmin sağ tarafındaki koyu renkli 5 şemsiye, ağırlığı resmin sağ tarafına taşımıştır. Eser Özelin Geleneksel Türk El Sanatları üzerine uzmanlık yaptığıının bir kanıtıdır adeta. Minyatür tadında bir görünüşü olan eser tatlı ve canlı renklerle işlenmiştir.

SONUÇ

20. YÜZYILDAN SONRA RESİM SANATINDA KADIN KONUSUNUN ELE ALINMASI

Kadının yaşadığı kültür ve coğrafyasına doğrudan ilişkisi olan kadın imgesi, 20. Yüzyıldan sonra daha sık ve daha geniş çerçeveler içerisine alındı. Sanatta kadın imgesi vazgeçilmez bir öge oldu. Resim sanatında erkek imgesinden çok kadın imgesi birçok sanatçının eserlerinde daha gerçekçi ve daha samimi anlatım şekli için kadın imgesini ön planda kullanmaya başladı.

İnas Sanayi-i Nefise Mektebinin açılması ve kadınların eğitim görmesiyle kadın sanatçılar, kadınların yaşamlarını ve çekilen sıkıntıları daha samimi bir dille eserlerine yansıtılar. Böylelikle eserlerin gerçekliği bir kat daha çıtasını yükseltmiş oldu.

Türk resminin başlangıcından bugüne yapılan çalışmalarda Anadolu'da yaşayan insan tasvirleri kullanılmıştır. Batılama sürecinden sonra ise Nü çalışmalarda Sanatçıların tuvallerinde yer almaya başlamıştır. Ülkemizdeki Kültürü ve yaşam tarzını ele aldığımızda yapılan nü çalışmaları, tamamen çıplak olması yerine, cinsel organların bulunduğu bölgeler kumaş obje desteği ile kapatılarak resmedilmiştir. Türk resminde çağdaşlaşma tarihimiz net olarak belli değil ama Mühendishane-i Berr-i Hümayun'un kuruluşu bize azda olsa bir ipucu veriyor. Buda bize Türk resminde kadın imgesinin tam anlamıyla hangi tarihte tuvalere işlendiğinin belirsizliğini gösteriyor. 1914 Çallı kuşağı döneminde çıplak kadın olamasa dahi yüzleri ve vücutları kapalı bir şekilde tuvalerde yer alan kadınlar el hareketleri vücut hareketleri ve masum yüzlerindeki duruşlarıyla zerafetli bir görünümde tuvalere işlendiler.

“Mustafa Kemal Atatürk cumhuriyetin ilanından sonra kadınlara birçok hak ve özgürlük vermiştir.. Tarlada çalışan, ekini biçen, pazara taşıyıp paraya çeviren, çocuklarını doğurup besleyen yemeyip yediren içmeyip içeren, savaşlarda cephanelikleri taşıyan onlar, o yüzden en büyük hakları hak eden kadınlardır”. Demiştir. Mustafa Kemal Atatürk'ün Halka Verdiği Sanat Mesajı şöyledir” Sanatsız Kalan Bir Milletın Hayat Damarlarından Biri Kopmuştur” söylemiyle de Mustafa Kemal Atatürk'ün Sanata vermiş olduğu değeri anlayabiliyoruz. 1938 yılında sanatçılar Anadolu'nun farklı illerine gönderilmişlerdir. “Yurt Gezileri” adı altında yapılan bu

çalışmayla, sanatçıların o bölgelere ait yerel unsurları, Cumhuriyet Türkiye'sinin yeni portresini resmetmeleri ve halkla kaynaşmaları amaçlanmıştır. Yurt gezilerine katılan sanatçıların bir bölümü yurdun manzara ve görünüşüne bağlı kalırken diğer bölümünde köy yaşantısı ve kültürlerinin folklorik yapısına ilgi duymuşlardır. Köy yaşantısında ezilen çalıştırılan ve her türlü işlerin yaptırıldığı kadınların tüm gerçek yaşantısını resmetmişler. Resmedilen gerçekleri işlerlerken kadınları ezik değilde güçlü sağlıklı ve başı dik olarak ele aldılar. Anadolu kadınları günlük yaşantılarında olduğu gibi tuvallere aktarılmıştır. Ev ve köy yaşantısı dışında başka işlerle uğraşan kadın tasvirleri oldukça az işlenmiştir. 1934 de yayımlanan yazının tekrarı 1943 de tekrar yayımlanmasıyla köy kadınına yücelterek önemini ve o dönem politikasını da yansıttığını bir kez daha halka hatırlatmıştır.

1930 yılında devlet politikasının oluşturduğu uzantılarından biride her 29 Ekimde cumhuriyetin ilan edildiği gün resim ve heykel sanatçılarının sergileri olmaktadır. Bu serginin ilki 1939 yılında ilk defa düzenlenmiştir. Sergilerin genel konusu köy yaşamı, köylü kadınları ve kent yaşamı olarak Anadolu insanı ve Anadolu kadını bu yollarla yüceltilmiştir. Bu eserlerin içeriği Anadolu kadının verdiği emek, fedakârlığı ve üreticiliğidir. Bu sergilerden sonra Anadolu kadını dergi ve gazetelerde daha sık yayımlanmaya başladı. Günümüzde Türk resminde kadın konusu sosyolojik olarak halen konu olarak ön planda yer almaya devam ediyor.

KAYNAKÇA

- Başkan, S. (2009). *Başlangıcından Cumhuriyet Dönemine Kadar Türklerde Resim*. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Başkan, S. (1991). *Ondokuzuncu Yüzyıldan Günümüze Türk Ressamları*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Bayav, D. *19. Yy. Sonu ve 20. Yy. Başında Kadın ressamlarımız* (Makale). Trakya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü.
- Duben, İ. (2007). *Türk Resmi ve Eleştirisi (1880-1950)*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, sayı: 1
- Eczacıbaşı Vakfı. (2008). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*. İstanbul: Yem Yayınları, Sayı:1.
- Eczacıbaşı Vakfı. (2008). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*. İstanbul: Yem Yayınları, Sayı:3.
- Eczacıbaşı Vakfı. (2004). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*. İstanbul: Yem Yayınları.
- Ergüven, M. (1989). "Nuri İyem'i Anlamak", Argos. Sayı: 14, 1989
- Erol, T. (2002) *Orhan Peker Ressam, 1927-1978*, Milli Reasürans Sanat Galerisi Yayınları, İstanbul.
- Ersoy, A. (1998). *Günümüz Türk Resim Sanatı: 1950' den 2000' e. Bilim Sanat Galerisi*. Kadıköy İstanbul.
- Esmer, H. (2011). *Türkiye'de Baskıresme Bakmak*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Eyüpoğlu, M.H. (1999). *Bedri Rahmi-Eren Eyüboğlu Aşk Mektupları 1932-1933* Kültür Yayınları. İstanbul.
- Giray, K. (1988). *Müstakil Ressamlar ve heykeltıraşlar Birliği* (Yayınlanmış Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniv. Dil Tarih Coğ. Fak. s.35-36
- Gültekin, E. (1974). *Şeref Akdik'in Hayatı, Eserleri*, İş Bankası Kültür Yayınları.
- Güzelhan, Ç. (2005). *Başka Açından Türkiye de Resim, Türkiye de Sanat*,

- Hanay, A. (2009). “1930 Sonrası Türk Resminde Köylü Teması” (Yüksek Lisans Tezi).
Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, Ö. (1981). *Sanat Üzerine Yazılar*, Anılar Denemeler Dizisi, Cumalı Sanat
Galerisi Yayınları, İstanbul, Sayı:1
- Larousse, T. (2011). *Osmanlı Ressamlar Cemiyeti*
- Sezer, T. (1999). *Çağdaş Türk Sanatı*, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Sezer, T. (1993). *Çağdaş Türk Sanatı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Sezer, T. (1976). *Beş Gerçekçi Türk Ressamı*, İstanbul: Gelişim Yayınları
- Uzun, D. (2014). *İnas ve Sanayi-i Mektebi'nin İlk Kadın Heykeltıraşları* (Makale).

Elektronik Kaynakça

- Ali Demir, Erişim Tarihi: 03 Kasım 2017 http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=582
- Ayşe Özel, Erişim Tarihi: 22 Ocak 2018) <http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPaintersartistDetailID=690>
- Halil Dikmen Hayatı ve Eserleri, Erişim Tarihi: 30 Aralık 2018) <https://www.istanbulsanatevi.com/turk-ressamlar/halil-dikmen-hayati-ve-eserleri-1906-1964/>
- İbrahim Balaban Eserleri ve Hayatı, Erişim Tarihi: 04. Aralık 2017 <http://www.leblebitozu.com/ibrahim-balabanin-eserleri-ve-hayati/>
- Nazlı Ecevit, Erişim Tarihi: 03 Ocak 2018) <http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPaintersartistDetailID=598>
- Neşet Günal Kimdir, Erişim Tarihi: 21 Eylül 2017 <https://www.biyografi.net.tr/neset-gunal-kimdir/>
- Nurullah Berk Kimdir, Erişim Tarihi: 2 Ekim 2017 <https://www.biyografi.net.tr/nurullah-berk-kimdir/>
- Okuma Atlası Sanat, Erişim Tarihi: 14 Kasım 2017 <http://sanatokuma.blogspot.com/p/1914-kusag.html>

Saip Tuna, Erişim Tarihi: 26 Őubat 2018 http://turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=771

Selim Turan. Tez-Antitez-Sentez, Erişim Tarihi:26 Ekim 2017<http://www.sakipsabancimuzesi.org/tr/sayfa/sergiler/selim-turan-tez-antitez-sentez>

Şeref Bigalı, Erişim Tarihi:16 Aralık 2017)<http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPaintersartistDetailID=574>

Turgut Atalay'ın Yaşamı ve Sanatı, Erişim Tarihi: 2 Aralık 2017)<http://lebriz.com/pages/lsd.aspx?lang=TR§ionID=5&articleID=817&bhcp=1>

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Volkan ORAKCIOĞLU
Doğum Yeri	Bitlis
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi – Güzel Sanatlar Fakültesi – Resim Bölümü
Y.Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi – Güzel Sanatlar Fakültesi – Resim Bölümü
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce, Türkçe
Sanatsal aktiviteler	<p>2017Anemas hotel karma resim sergisi/İstanbul</p> <p>2017 Kuvva-i Milliye kültür müzesi karma resim sergisi/Balıkesir-Burhaniye</p> <p>2017 Atatürk üniversitesi güzel sanatlar fakültesi on beş temmuz bayrak sergisi/Erzurum</p> <p>2017 So art galerisi karma gravür sergisi/İstanbul</p> <p>2017 Müjdat GEZEN sanat merkezi karma gravür sergisi /Ankara</p> <p>2016 Antep tarihi ve mimari yapılar gravür resim sergisi/Gaziantep</p> <p>2016 Ankara karma Gravür resim sergisi/Ankara</p> <p>2016 Tabyalar resim sergisi /Erzurum</p> <p>2015 Atatürk üniversitesi bahar şenlikleri resim sergisi/erzurum</p> <p>2015 Atatürk üniversitesi bahar şenlikleri resim çalıştay/Erzurum</p> <p>2015 Tabyalar açık hava resim çalıştay/Erzurum</p> <p>2015 Atatürk üniversitesi güzel sanatlar fakültesi mezuniyet sergisi/Erzurum</p> <p>2014 Bayburt üniversitesi bahar şenlikleri açık hava çalıştay/Bayburt</p> <p>2014 Ani Gravürleri resim sergisi/Kars</p> <p>2014 Exlibris sergisi Erzurum güzel sanatlar fakültesi/Erzurum</p> <p>2014 Winterfest açık hava resim çalıştay/Erzurum</p> <p>2014 Tabyalar resim sergisi/Erzurum</p> <p>2013 Bayrak konulu açık hava resim çalıştay/Erzurum</p> <p>2012 Hayvanları koruyalım .Konulu açık hava resim çalıştay/Bitlis HAYTAP</p> <p>2008 30 ağustos karma resim sergisi/Bitlis</p>

	kültür merkezi 2008 Bitlis tarihi ve mimarisi resim sergisi/Bitlis halk eğitim merkezi 2004 Hayata artı projesi karma resim sergisi/Bitlis Gençlik müdürlüğü
İletişim	
E-Posta Adresi	05077518938 vz.1358@hotmail.com
Tarih:	28.12.2017

